

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Bod Péter szobra Felsőcsernátonban

Huszonkettedik évfolyam
2011. július

7

Tartalom

Vasárnapi prédikációk

Felszegi Imre: Tehetetlenség, lehetőség és rendeltetés. Máté 20,29–34	371
Müller Dezső: Illést a hollók táplálják. 1Királyok 17,1–9	373
Ötvös József: Milyen nagy az Isten? Ézsaiás 40,18a	374
Visky János: Van-e gazdád? Máté 20,1–7	377

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor: Ne álljatok ellene a gonosznak, szeressétek ellenségeiteket. Máté 5,38–48	382
--	-----

Prédikációk a nemzetközi homiletikai irodalomból

Lüthi, Walter: A negyedik evangélium magyarázata a gyülekezet számára. (Ford. Kádár Miklós ny. lelkipásztor)	
Jézus eljövendő szenvedése. János 16	388
Hasonlat az asszonyról, aki szült. János 16,20–24	391
A Főpap személye. János 17,1–5	395
A Főpap köszönete. János 17,6–8	399
A Főpap közbenjárása. János 17,9–15	403

A Genezaret partján

Gyökössy Endre: Mélységeken át – az öröm titkáig XVIII. Teljes öröm és teljes hit!	407
---	-----

Alkalmi prédikációk

<i>Bibliaórára</i>	
Móra László Tibor: A pogányok sorsa. Róma 2,12–16	410
<i>Esketési igehirdetés</i>	
Balla Sándor: Lesznek egy testté. 1Mózes 2,18.21–25	412
<i>Temetési igehirdetés</i>	
Szabó Zsolt: Fohászokdjál csöndesen! Ezékiel 24,16	413
A címlapon: Bod Péter szobra Felsőcernátonban. Készítette Bocskai Vince. 2000-ben leplezték le. A felvételt Szász Barna, a gyülekezet gondnoka készítette.	
A hátlapon: Bod Péter: <i>Szent Hilárius</i> (Részletek)	

Vasárnapi prédikációk

Felszegi Imre
Somkerék

Tehetetlenség, lehetőség és rendeltetés

Alapige: Máté 20,29–34
Bibliaolvasás: Efézus 5,1–20

A felolvasott alapigében hallottuk, hogy Jézus Krisztus meggyógyít két vak embert, és azok meggyógyulva követik Őt. Igyekezzünk úgy hallgatni ezt a gyógyítási történetet, hogy az Ige hallgatása közben tudjunk megszabadulni minden betegségtől és szenvedéstől. Engedjük be szívünkbe Jézus Krisztust, hogy tudjunk megújult erővel és megerősödött hittel visszamenni családi hajlékainkba.

1. Az ember tehetetlensége.

A történet szerint Jézus Jerikóból megy Jeruzsálem felé, nagy sokaság követi őt, és az út mellett ott ül két beteg ember, azaz két vak. Minden bizonnyal e két vakot embertársaik segítették kimenni az útszélre. Ott napestig koldultak, majd ismét valaki segítségével este hazamentek. Ilyen tehetetlen, útfélen tétlenkedő kolduséletet éltek betegségük miatt.

Mi, Istennek hála, nem szenvedünk ilyen szembetegségben. Viszont, sajnos, sokszor betegek vagyunk lelki értelemben. Azaz vakok vagyunk lelkileg: nem látjuk Isten gondviselő szeretetét, mellyel magához ölel életünk minden napjában. Nem látjuk Isten gondoskodását a mindennapi kenyérben, valamint a meghallgatott imádságban. Nem látjuk Isten szeretetét gyermekünk szófogadásában, férjünk, feleségünk hűségében, valamint unokánk mosolyában.

Nem látunk, mert lelki betegek, lelki vakok vagyunk bűneink miatt. És ebben a lelki vakságban tehetetlenek vagyunk. Lelki vakságunk miatt nem látjuk az Istenhez vezető utat. Tehetetlenségünk miatt nem tudunk Krisztus útjára lépni. A bűn letaszít Krisztus útjáról, és gúzsba kötve tétlenkedünk az útszéli porban.

Tudomásul kell vennünk, hogy Jézus Krisztus nélkül lelki vakok, tehetetlenek, út mellett ücsörgő koldusok vagyunk. Ilyen beteg, tehetetlen, kolduló életet élt az igében megjelenő két vak ember is, míg egyszer csak arra megy az Úr Jézus Krisztus.

2. Az ember lehetősége, avagy egyetlenegy lehetősége.

A két vak csak ül az út mellett és koldul. És arra megy Jézus.

a) Nagy lehetőség kínálkozik számukra, hiszen épp előttük halad el az a Jézus, akitől ők maguk is hallották, hogy sok embert meggyógyított, és sok csodat tett. Itt az alkalom, a nagy lehetőség: találkozni Jézussal és meggyógyulni. Tudják, „erre jó, s el fog menni az egyetlen Alkalom és utolsó Lehetőség”. (Ravasz László: *Az Újszövetség magyarázata*) Ezt az egyetlenegy lehetőséget kihasználják, és Jézushoz kiáltanak segítségért.

Jézus Krisztus a Vele való találkozás drága lehetőségét minden embernek megadja, hiszen ide jött hozzánk, emberek közé, hogy „az Ő sebei által gyógyuljunk meg” (Ézs 53,5). Jelképesen szólva: Jézus végigsétál a mi utcánkon is, hogy legyen alkalmunk, lehetőségünk segítségét kérni. Most is ide jön hozzánk, beül mellénk a templom padjaiba és meggyógyítja beteg életünket, megbocsájtja bűneinket, megvigasztalja szomorú szívünket, és megajándékozik végtelen szeretetével. Itt a lehetőség, a nagy alkalom Jézus Krisztus által kigyógyulni a lelki betegségből és Jézus Krisztus segítségével kilépni a bűn okozta tehetetlen életből.

b) A két vak ember megragadja a Jézussal való találkozás lehetőségét, és hangosan kiáltják: „Uram, Dávidnak Fia, könyörülj rajtunk”!

Megfigyelendő, hogy számukra csak Jézus Krisztus a fontos: Hozzá kiáltanak. A sokaság dorgálása ellenére, ők csak Jézussal beszélnek, és csak Tőle kérnek segítséget, azaz gyógyulást. Meg kell tanulnunk az Írás tanítása szerint, hogy egyedül Jézusra kell bízunk minden gondunkat, mert Neki gondja van reánk. (1Pt 5,7)

Azt is hallottuk a történetből, hogy amikor e két beteg Jézushoz kiált segítségért, a tömeg megdorgálja és hallgatásra inti őket. Haragszanak e két vak emberre, ugyanis rimánkodásukkal megzavarják a tömeg köszöntését, kíváncsiságát, valamint ezt a nagy eseményt, hogy Jézus ott megy el az ő utcájukon. Miközben a tömeg dorgálja a két beteget, Jézus meghallja kiáltásukat, mert Jézust nem a tömeg ünneplése, örömujjongása vagy haragvó mormolása érdekli, hanem az ember. Meghallja a lenézett, félretett, útfélredobott, nyomorult ember panasz-kiáltását: „...könyörülj rajtunk”!

Naponta Jézushoz kell kiáltanunk segítségért, mert Ő meghallgat és könyörül rajtunk.

c) Jézus meggyógyítja a két beteget.

Az igéből ezt így olvastuk: „Jézus megszáván őket, illetve az ő szemeiket; és szemeik azonnal megnyíltak...” (Mt 20,34) Jézus részvétellel fordul a betegekhez, és könyörül rajtuk.

Bűneinkből, betegségeinkből, bajainkból, nyomorúságainkból csak így szabadulhatunk: ha Jézus könyörül rajtunk. És az örömhír a mi számunkra: Jézus Krisztus már könyörtül rajtunk, már megkegyelmezett, amikor életével és vére hullásával megváltott.

Ő számunkra az „áldott orvos..., a drága főpap..., ki minden vétket megbocsájt s bűnünk eltörli: Jézus”. (MRÉ 446. ének)

3. Az ember rendeltetése.

Jézus meggyógyítja a két beteget, vagyis „megnyitja szemeiket”, és azok azonnal követik Őt.

Érdekes megfigyelni, hogy mennyi szó esik a két vak betegségéről és az azzal járó tehetetlenségről. Sok mindent kellett elmondani és cselekedni, míg Jézus meggyógyította őket. És most, amikor egészségesek, csak ennyit olvasunk: „követék Őt”

Ilyen egyszerű, ennyire könnyű és ily szép a Jézust követő élet. Nem kell napestig vergődnünk a tétlenségben, nem kell szaladnunk az új életszakaszok lehetősége után, hanem egyszerűen követjük Jézus Krisztust.

Képileg megfogalmazva azt látjuk, hogy a két vak most már nem koldul az út mellett, hanem elindul Jézus nyomdokain és követik Őt. Az útfélre dobott, tehetetlen életből kilépnek és beállnak Jézus követésébe.

Ezért gyógyít, ezért bocsát meg, ezért áld és vált meg bennünket Jézus Krisztus, hogy tudjunk megváltásunknak megfelelően Krisztus-képűek lenni. Mennyei Atyánk erre rendelt mindannyiunkat: legyünk Krisztus-képűek, azaz Krisztus útján járva éljünk az Ő akarata szerint.

A szentíró a meggyógyult két emberről csak annyit mond, hogy követték Jézust. Nem részletezi további életüket. Nem is szükséges. Elegendő ennyi: követték Jézust. Ez az jelenti, hogy életük előttük lévő szakasza rendben van, és rendben lesz, mert Jézus Krisztus irányítja azt.

Jézus Krisztust követve találjuk meg mi is életünk célját, örömét és rendeltetését.

Bízunk rá életünket Jézusra, kérjük, Ő vezessen itt a földön, és kérjük, egykor majd Ő vigyen bennünket oda, az elkészített mennyei honba. Ámen.

Illést a hollók táplálják

Alapige: 1Királyok 17,1–9
Bibliaviasás: Máté 6,25–34

1.

Aháb, Omri fia, Izráel királya megalkuvó uralkodó volt. Uralkodása alatt a Jahve-kultusz háttérbe szorult. Feleségének, Jezábelnek a hatására ő maga is imádta Baált, akinek oltárt is emeltetett. Eme király zsarnokságát Isten nem nézte jó szemmel. Megfékezése érdekében elküldte hozzá Illés prófétát, aki szárazságot jövendölt az elkövetkező évekre Izráelben.

A szárazság mint „veszedelem” a prófétát is érinti, hiszen ő is Izráel gyermeke. Isten azonban megmenti Illést a szárazság csapása elől, miközben napkelet irányába, a Kerít patakja mellé küldi őt. Illés itt rejtőzködik el Aháb és Jezábel elől. Mivelhogy a Kerít patakját körös-körül sűrű bozót övezte, emiatt a próféta maximális biztonságban volt a külvilág acsarkodásaival szemben. Ugyanakkor a csönd harmóniájának osztályrészese-ként kitarhatta lelkének ablakát Isten felé, hogy erőt és bátorságot nyerjen Tőle.

Isten szolgálói, gyermekei számára a magány számtalanszor áldás és megtartó erő volt. Mózes szívére a rettegés jégesője zuhan az égő csipkebokor lángtengere előtt, s csaknem megdermed az Úr angyalának megjelenésétől. A hamuba süppedő Jób lelkében akkor dereng föl pöttömnyi világosság, amikor felesége és álnok barátai megszűnnek vádolni őt otromba szavaikkal. Nátánáel a fügefá aláhajló ágainak dús árnyékában lelkesedve mondja hő imáit, miközben egyáltalán nem gondol arra, hogy Krisztus szűnös-szüntelen látja, figyeli őt.

Mi is, ha sokszor magányban, árvaságban, lelki száműzetésben ocsúdunk fel, ne adjunk hitet a bánat térhódításának, mert gondviselő, jó Atyánk azért adja ránk az élet rideg próbatételeit, hogy ezáltal szeretetre alkalmassá köszörülje a lelkünket.

2.

Mivelhogy Illés próféta is ember, a lelki táplálékok mellett sem élhet testi táplálék nélkül. Azonban a Kerít patak dzsungel-övezetében nem volt kenyérgyár, önkiszolgáló bolt, éhínséget orvosló tábor, ennek érdekében a mindenható Isten a szénfekete hollókat állította szolgálatba, hogy hűvös pitymallatkor és langymeleg alkonyatkor fűrge csőrükben laktató, energiadús kenyeret és húst szállítsanak a próféta terítetlen, pusztai asztalára. Mindenkori szomjúságának csillapítására pedig ott volt a patak üde vize.

Igénkben földereeng Isten gondviselő, örök fénye. Isten nemcsak emberek által, küldetésükben izzó egyházak és szent intézmények által, hanem egyszerű madarak által is üzemeltetni tudja gondviselésének „gigászi gépházat”. Úgyhogy a földön mindenkinek jutnia kell a kenyérből, orvosságból, szeretetből és békéből. Ugyanakkor Isten mellénk is rendelt apró hollókat, parányi gondviselőket, akik egy-egy mosoly, egy-egy vigasztaló szó, egy-egy meleg kézfogás, egy-egy szál virág, egy-egy elmondott imádság formájában gyakran lelket vernek belénk. Mungo Park, jeles Afrika-utazó beszéli el, hogy egyszer a sivatagban rablók kezébe került. Kifosztva, megverve, elhagyottan, halálra ítéltlen hevert a homokban. Reménytelen helyzetében szemébe ötlött, hogy az egyik

kövön parányi, kecses rajzú moha tenyészik. E látványra újjáéledt hite és reménye. „Ha Isten a parányi növényvel is törődik, mennyivel inkább segít rajtam.” E gondolat erőt adott neki ahhoz, hogy tovább vánszorogjon, és így megmenekült. A parányi moha a gondviselés hírnökévé lett számára.

3.

Az Izraelre kiterjedő szárazság kiszárította Kerit patakját is. De Illés ekkor is megőrizte nyugalmát, nem esett pánikba. Nem süllyedt a csüggedés posványába. Tudta, hogy a gondviselés kohóinál nem állhat be hiba.

A patak kiszáradása után Isten a Sídonhoz tartozó Sareptába küldte a prófétát, hogy egy szegény özvegyasszony maroknyi lisztjéből és kortynyi olajából olyan hathatósan sült pogácsát ehessen, melynek erejétől beláthatatlan pusztaságok sivárságában is szaporán vándorolhat tovább.

Befejezésül zárjuk szívünkbe Arany János szép vallomását:

„Ki ruházta fel a mezők liliomát?
Ki visel hű gondot az égi madárra?
Útlan bujdosónak ki vezérli nyomát?
Kit nevez atyjának az atyátlan árva?
Él még a jó Isten! ő engem is szeret:
Megadja, ha kérem, a *mai* kenyeret.”
(Az első lopás)

Ámen.

Ötvös József

Marosvásárhely–Vártemplom

Milyen nagy az Isten?

Alapige: Ézsaiás 40,18a

Bibliaalvasás: Zsoltárok 111,1–10

Őszinte, kedves gyermekek kérdeztek tisztán és egyszerűen: milyen nagy az Isten? S egy meglepett felnőttmosoly után megpróbálunk valami frappáns, jó feleletet adni, de legtöbbször – érezzük mi is – nem igazán sikerül. Nem is csodálkozom. Egy szélsőséges, liberális kötekedés jut eszembe, amit még írott formájában is láttam már: tud-e Isten olyan nagy világot teremteni, hogy abba még ő maga se férjen bele? Nem folytatom a kételkedő kérdéseket vagy érveléseket, hanem egyszerűen megállapítom: Isten olyan nagy, mint ez az egész teremtett világ, vagy talán egy kicsit még ennél is nagyobb...

Mindenekelőtt két vallásos ének kezdősorait idézem, még akkor is, ha egy ének szövege általában költői ihletben megörökített igazság, de nem egy igazoláshoz felhasználható bizonyíték. A több mint kétszáz éve élt J. Haydn által megzenésített szöveggel énekeljük: *Nagy Isten, téged imád / Menny minden lakója.* (MRÉ 454. ének)

Vagy a még csak alig száz éves, de nagyon közkedvelt erdélyi református ének kezdődik így: *Nagy vagy te Isten, nagy a te hatalmad.* (MRÉ 455. ének)

Elgondolkoztató, valóban hogy lehetne erre az őszinte, gyermeki kérdésre jól válaszolni: milyen nagy az Isten? Mert azt azért tudja felnőtt és gyermek, hogy Isten nagy, csak azt nem tudjuk pontosan megfogalmazni, mennyire nagy. Keresgéltem a válaszlehetőségek között, de elég hamar csődöt mondott tudományom, mert először így válaszoltam: Isten nagyon nagy. Lehet, ez igaz, de olyan általános, szürke megfogalmazás

mindez, és nem is elég pontos. Mert mihez képest nagyon nagy az Isten? Az emberhez képest valóban nagy, mert a „kicsi embert” a nagy Isten teremtette. Nagyon nagy a hegyekhez képest is? Biztosan így van, mert a hegyek sem lehetnének a nagy Isten nélkül. S mekkora Isten a világhoz képest? – fogalmazódik meg bennem is a kérdés, ha az egész világ ura Ő. Ezen az úton nem sikerült a válasz.

Másik érvelés szerint Ő a legnagyobb. Ez már sokkal jobb válasz, csak hogy itt is van egy-két buktató: kihez vagy kikhez képest a legnagyobb? És ekkor megszólal a mára kijelölt bibliai vers: *kihez hasonlíthatnátok az Istent?*

Hitvallásunk és felfogásunk szerint Ő az egyetlen Isten, tehát nem is lehet(ne) más-sal összehasonlítani. Mi, emberek, végül is korlátok között élünk, s ez még akkor is igaz, ha el lehet jutni a Holdig, vagy még azon is túl. Mivel korlátok közötti az életünk, azért az emberiség csak a számára megadatott korlátok között tudja elképzelni a korlát nélküli Istent. Ezt fogalmazza meg Pál apostol is lírai szépségként a szeretet himnuszában: *most tükör által, homályosan látunk... mert töredékes az ismeretünk* (1Kor 13,12.9).

Isten nagyságát nem mértékben, mértékegységben vagy éppen összehasonlításban lehet felismerni, hanem megjelenésében és hatásában. Csak egyetlen evangéliumi képre emlékeztetek, amikor Jézus szavára engedelmeskedik a tenger. Mi, magyarok, Petőfi óta tudjuk, hogy a tenger nagy úr, de Jézus intésére elül a szél, és a viharzó tenger is engedelmeskedik neki, a tanítvány-tanúk meglepetten és megdöbbenve kiáltanak fel: *Ki ez, hogy a szelek is, a tenger is engedelmeskednek neki?* (Mt 8,27)

Úgy gondolom, Isten nagyságának titkát, a megfoghatatlant és elmondhatatlant három isteni tettben, megjelenésben mondom el.

1.

Isten teremt.

És itt nemcsak a teremtéstörténetre gondolok, hisz ez a világ nemcsak annyi, hogy egykor szólt Isten: *legyen* (1Móz 1,6), s szavára virágos mező állt elő. Éppen ez Isten teremtésének nagy titka, hogy *elszárad a fű, elhervad a virág* (Ézs 40,7), és következő tavaszon újból zöldül a fű, és ismét virágozik a mező. Igaz, a természettudomány beszél itt a magban, a gyökérben elrejtett életről, de éppen ez az elrejtett élet Isten teremtésének csodája.

Két nagyon fontos üzenetet kell itt kiemelni Isten teremtő nagyságáról. Először azt, hogy Isten mindig *újra*teremt az embert, a világot. A tudományos kutatás szerint génjeinkben hordozzuk a szülők, nagyszülők, még régebbi felmenőink adottságait, de minden ember önmagában egyéniséggé, egyedi személyiséggé teremtődött. Azt hiszem, éppen ezért nem unalmas a világ, ezért érdekes az élet, mert az szüntelen újrateheremtés. A világ pedig éppen az állandó újrateheremtés által megy előre, s Isten az elsőtől kezdve az utolsóig benne van ebben az újrateheremtésben.

Isten teremtő nagyságának másik titka az, hogy Ő ezt a világot fenn is tartja. Nagyon prózai hasonlatot mondom el, de benne élünk ebben a meggondolkoztató jelenségben. Az 1989-es határnyitás után számtalan lehetőség nyílt az erdélyi gyülekezetek előtt a külföldről érkezett segélyekből templomok, gyülekezeti házak és különböző létesítmények építésére. Egyszer megkérdezték tőlem: és ezeket a hirtelen felépített egyházi központokat kik fogják fenntartani? Bizony, nem egy helyen beigazolódtott, nem elég valamit előteremteni, megalkotni, azt fenn is kell tartani, éltetni kell. És mindezek fenntartása van olyan érték, mint azok megteremtése. Isten teremtő nagyságát éljük át na-

ponta abban a tényben, hogy Ő ezt a világot, a minket átkaroló természetet fenn is tartja, élteti.

2.

Isten megbocsát.

Talán először meglepődik az ember ezen a meghatározáson – mi köze van ennek Isten nagyságához? Testvéreim, a megbocsátás nagyon nagy erő, főleg az a fajta megbocsátás, amit Isten gyakorolt és gyakorol ma is a világgal, velünk szemben.

Mindenekelőtt nézzük a nagy, klasszikus példát: Noé esetét. A teremtés egyes szakaszainál a teremtő Úr visszanéz, és látja, mindaz, amit teremtett, jó. Jó volt az ég, föld, állatvilág előállása, sőt végül a társ megteremtése után embernek is jó lenni. Aztán eltelik valamennyi idő, és Isten azt látja, már nem jó, már elromlott a jónak teremtett világ. Idézem szó szerint a bibliai megállapítást: *Amikor látta az Úr, hogy az emberi gonoszság mennyire elhatalmasodott a földön, és hogy az ember szívének minden szándéka és gondolata szüntelenül csak gonosz, megbánta az Úr, hogy embert alkotott a földön, és megszomorodott szívében.* (1Móz 6,5) A következményeket jól ismerjük: bánatában és haragjában Isten kimondta a megérdemelt ítéletet, és a világnak tudomásul kell(ett) vennie, vele szemben nincs fellebbezés, védekezés vagy ellenállás. Ő olyan nagy, hogyha kimondja a halálos ítéletet, akkor senki sincs, aki meg tudná védeni ezt a világot. Jött is az özönvíz, s egy kiválasztott családon kívül senki és semmi sem maradt életben.

Igen, Testvéreim, Isten olyan nagy, hogy bármikor el tudja pusztítani ezt az egész világot, de én azt gondolom, még ennél is nagyobb, mert mégsem pusztítja el, hanem megbocsát. Ezért olyan nagy erő a megbocsátás, még az emberek kapcsolatában is. Jézus maga is ennek az isteni nagyságnak földi megfoghatósága volt, amikor a kereszttel a kivégzést elvégző római katonák ruháján osztozkodtak, Ő pedig alánézett a keresztről, és így imádkozott értük: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.* (Lk 23,34) Íme, milyen nagy volt Jézus, Isten Fia ebben a megbocsátó megszólalásában.

3.

Isten áldozatot hoz a viláért.

Úgy érzem, mindez három bibliai képből érkezik hozzánk közel.

Isten megpróbálta visszaadni az ember önbizalmát, amikor a különböző áldozati előírásokkal megteremtette az újrakezdések lehetőségeit. Az ember minden időben esendő lény volt, hamar elbukik az élet kísértései közepette, és olyan bizonytalanná válik, s amikor – ezek után – szembenéz önmagával, meglátja, felismeri elbukott, sikertelen helyzetét, akkor olyan könnyen feladja az egészséget, az életet. Isten az ilyen helyzetekre a megbocsátás, az újrakezdés lehetőségeit teremtette meg az Ószövetség világában; ha kisebb volt az elbukás, akkor „kisebb értékű” áldozatot kellett bemutatni, és újból teljes étellel lehetett indulni, nagyobb vétkeknek „nagyobb áldozat” felelt meg. Csakhogy ez az egész szép lassan kezdett megszokott külsőséggé, száraz előírássá válni, és Isten akkor vállalta az ószövetségi áldozatnál sokkal nagyobb áldozatot: Ő maga jött el az emberek közé, és Jézus Krisztusban élő áldozatként járt közöttünk.

Ez lett a második nagy áldozati esemény. Mi ezt a nagy Isten-érkezést általában boldog, vidám ünnepként éljük át, mert a mi oldalunkról nézve valóban nagy-nagy öröm Isten földre jövele. Valóban hihetetlenül nagy dolog, amikor a Tiszta, a Büntelen, a Szerető, az Igaz, a Fény, a Teljesség, a Mindenható, az Örökkévaló belép e mocsokkal telített földi világba, ahol az egymás szeretete már nem divat, ahol az egymás terhe in-

gyen nördözésének emlétesekör értmetlenül tekintenek ránk, anél a saját érvényesü-
sünk törvénye motiválja tetteinket, és lehetőleg sötétségben tartanak az emberiség
mert a zavarosban könnyebb halászni. A mennyben lakó Isten nagy áldozata az v
amikor az örökkévaló belépett a mulandóba, felvállalta érettünk ezt is. Az Úr Jéz
Krisztus, az örökkévaló úgy érkezett, jött ide a nem örökkévaló világba, hogy Ő itt m
fog halni; a halhatatlan magára ölti a halál életformáját. Ez az Ő igazi nagysága: felv
lalni az örökkévalóságból való kilépést a halandó, mulandó világ megmentéséért.

Isten áldozathozatalának harmadik, utolsó képe a kereszt és az üres sír egysége
halál és a feltámadás szép győzelme. Mert az ember valamiképpen magában is elbol
gulna az étellel; ki szebben, ki kevésbé szépen, ki önmaga ügyeskedésével, ki más
segítségével, és az életet – így vagy úgy – le lehetne élni. Legfeljebb odaérkezne
ember, mint a prédikátor, aki mindenek végén megállapítja: *minden hiábavalóság* (Pt
12,8). S az ember egyszer ott áll a nagy, temetői sír előtt, hirtelen feltör benne a fájd
lom: hát ennyi volt az egész? Vége? Így érti meg és éli át a hívő ember Isten nagysá
nak titkát: nincs vége, mert a síron túl szólal meg Jézus: *Békesség néktek!* (Jn 20,
Éppen ez a síron túli köszöntés (is) igazolja, Ő nagyobb a világnál, mert a világ na
hatalmát, a halált legyőzte. És azóta olyan nagy, hogy nyugodtan elmondhatja: *Nek
adatott minden hatalom mennyen és földön.* (Mt 28,18)

*

Mit is mondhatunk mi erre az őszinte, gyermeki kérdésre: milyen nagy az Isten?

Ő olyan nagy, hogy ezt az egész világot, az egész emberiséget tudatos vagy tudatl
engedetlensége ellenére is fenn tudja tartani. Valóban nagy az Isten.

Ő olyan nagy, hogy nem büntet minket, hogy fájjon az ítélet, hanem megbocs
hogy örüljünk és szeresstünk. Valóban nagy az Isten.

Ő olyan nagy, hogyha kell, még meg is hal érettünk, hogy mi éljünk. Valóban na
az Isten. Ámen.

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

Van-e gazdád?

Alapige: Máté 20,1–7

Bibliaalvasás: Máté 20,1–4

Bizonyára mindnyájan tudjuk, mit jelent a napszámos élet. A múlt század első fe
ben egy neves magyar író rajzolta meg a szegedi napszámosok mindennapi életét. T
mörkény István a szegedi ö-ző nyelvjárás szerint így nevezte az ottani napszámosok
„célszörű szögény embörök”. Ugye, mi elmosolyodunk ezen az érdekes nyelvjárás
de az író nagyon találóan jellemzi őket. Mindenféle célra alkalmasak voltak ezek a sz
gény kétkezi munkások. Mindenhez kellett érteniük. Ha valaki paprikaültetésre fogad
meg őket, ahhoz kellett érteniük. Ha a Tisza szabályozásához földmunkára hívták ök
ahhoz is kellett érteniük. Ha favágásra fogadták meg őket, ahhoz is értettek. Ha val
úgy ácsorgott kint a piacon, ahogy itt a bibliai példázat is leírja, hogy teltek az órák,
senki nem fogadta fel őket napszámba, akkor bizony egyre jobban elhatalmasodott r
tuk az érzés, hogy ők senkinek sem kellenek.

Gondolom, hogy ez az érzés manapság is sokféle viszonylatban ismerős. Amik
valaki munkanélkülivé válik és közlik vele, hogy két héten belül mehet, mert nincs

többé szükség: ez borzalmas érzés. Nem feltétlenül azért bocsátanak el valakit, mert rosszul végezte a munkáját, vagy rossz szakember lenne. Nem! Hanem egyszerűen, létszámsökkentés miatt fölöslegessé vált az illető. Akik már átéltek ilyen elbocsátást, majd a kilincselést egy újabb munkahelyért, ott is a sorozatos elutasítást, ismerik a bizonytalanságnak és a feleslegességnek e kínos érzését.

De az is átéli gyakran ezt, aki nyugállományba kerül. Úgy érzi, neki már lejárt. Noha korábban főlnéztek rá a munkahelyén, meg is becsülték, talán előkelő beosztásban volt, netán éppen főnöknek nevezték, mégis egyszer eljön a pillanat, amikor ugyan szép ünneplés keretében, de megkapja a sétapálcát, jeléül annak, hogy itt a semmittevő nyugdíjas kor. Akire senki nem támaszkodik ezután, legyen mire ő maga támaszkodjon. Ez is kiváltja sok emberből a feleslegesség érzését.

De nem csak a munkanélkülivé vagy nyugdíjassá váló embert jellemzi ez az érzés. Ha a fiatalokat megkérdeznénk, kiderülne, hogy sokan hasonló érzéssel küszködnek. Elvégezted az egyetemet, pályázatokat nyújtasz be több munkahelyre is, és mindenünnen elutasító választ kapsz. S egyszer csak azt érzed, sem a diplomád, sem a szakképességed nem kell senkinek. Pedig mennyi időt, pénzt és energiát fektettél bele a tanulmányaidba, s ebben a fonák társadalomban nemigen van rád szükség. Mit tesz ilyenkor sok fiatal? Vándorbotot, pontosabban repülő- vagy vonatjegyet vesz a kezébe, s határokon túl próbálkozik, hátha ott szükség van reá. S így válik sokszor egy diplomás ember napszámossá idegen földön, idegen emberek között, mert valahogy mégis csak meg kell keresnie a mindennapi kenyeret.

Sorolhatnánk vég nélkül a hasonló példákat.

Azt is tudjuk, hogy egy olyan társadalomban, ahol sok a munkanélküli, nincs egészséges szociális légkör. Egy társadalomnak éppen az a halála, amikor már nagyon sok a munkanélküli. Amikor sok a tétlenkedő ember, egyre több problémát okoz a tétlenkedők tömege. Az már hatalmas tüntető sereggé dagadhat, aki munkát és kenyeret követel. Az uralmi osztály ilyenkor akár meg is rendülhet, képtelen lévén uralkodni a követelőző tömeg felett. A bizonytalan erkölcsű ember ilyenkor könnyen válhat betörővé és tolvajjá, mert nincs lekötve egy hasznos munkával. Az embert munkába kell állítani, ne lézengjen, ne ücsörögjön céltalan.

Ebben a jézusi példázatban, ami bizonyára sok kedves hallgatónak nagyon ismerős, éppen arról van szó, hogy van egy gazdaember, aki egy bizonyos napon több ízben is kimegy a piacra, hogy napszámósokat fogadjon fel. Reggel kezdi a munkástoborzást, majd kimegy kora délután, és késő délután is, akkor is talál ácsorgó embereket, akiket felfogad a szőlőskertjébe munkára. A példázatbeli gazda még az utolsó munkaórára is fogad fel embereket. Úgy tűnik, neki már nem is az a fontos, mennyit dolgozik az, akit csupán egy órára fogad fel, mert ugyanannyi pénzt ad ennek is, mint annak, aki reggeltől végigdolgozta a napot.

Nem megyünk végig ezen a példázaton, hogy kiderítsük, mennyire igazságos vagy igazságtalan a gazda döntése a fizetések kiosztásakor, hanem ma csak azt vizsgáljuk meg, mit jelent a gazdátlan ember léte.

Hadd kérdezzelek, kedves testvérem, bárki légy: kinek érzed magad? Van-e gazdád? Avagy gazdátlanak érzed magad ebben a világban? Lehet, azt mondod, van nekem édesapám, édesanyám, feleségem, jó szomszédom, barátom, barátnőm. Van akivel mindennap társalogj, nem érzed magad egyedül. Nagyon jó, ha nem vagy egyedül. Sőt, ha van lelki közösséged, vannak imádkozó testvéreid, ha valamikor baj ér, van, aki segítsen. Van, aki meglátogasson a betegágyadon, van, aki érdeklődjön utánad. Valóban nagy dolog, ha az ember úgy érzi, hogy nincs egyedül. De, vajon van-e Mennyei Gazdád?

Mert ebben a példázatban Jézus önmagáról beszél. Ő az a gazdaember, aki idejében kimegy munkásokat keresni az ő szőlőskertjébe. Jézus ezt a világot egy szépen megteremtett és berendezett szőlőskerthez hasonlítja. Nagyon érdekes, hogy a Szentírásban többször is előfordul ez a kép. Már Ézsaiásnál is jelentkezik, ahol az 5. részben azt mondja Isten, hogy ő szőlőskertet plántált, s munkásokra bízta azt. Aztán Jézus beszélt egy másik helyen is arról, hogy Isten szőlőskertet plántált, s rábízta azt munkásokra. Majd, amikor jött a termés ideje, szolgákat küldött el, hogy kérjen a termésből.

Igen, ez a világ egy Isten által megteremtett gyönyörű szőlőskert: bekerítve, van benne sajtó, őrutorony, s van egy olyan Gazda, aki időnként gyümölcsöket kér a munkásaitól. Istennek ma is szüksége van olyan munkatársakra, akiket ő föl akar fogadni a szőlőskertbe. Pál apostol mondta egykor a korinthusi keresztyéneknek: ti Isten munkatársai vagytok. Ő úgy beszél erről, mint aki szintén beállt már Isten szőlőskertjébe munkásnak. Nagy dolog az, amikor valaki úgy érzi, azért nem felesleges ezen a világon, azért nem üresjáratú a mindennapja, mert ő a mindenség Urának, Istennek a munkatársa.

Földi viszonylatban nagy dolog az is, amikor valaki úgy érzi a hétköznapi élet területén, hogy jó munkahelye, jó főnöke, jó munkatársai vannak, megfizetik, megbecsülik a munkájáért, jó a munkatársi légkör. Ez valóban felemelő érzés. De, amikor valaki felismeri azt, hogy Istennek szüksége van rá, és Jézus Krisztus hívására azt mondja: itt van a kezem, az életem, a tehetségem, minden képességgemmel kész vagyok beállni a te szőlőskertedbe. Nem szeretnék sokat beszélni, hanem szeretnék tenni valamit azért, hogy körülöttem szebb legyen a világ.

Ravasz László püspök, a múlt század neves igehirdetője filozófus és mély bibliatudós is volt, azt mondja, visszatekintve a kultúrák történetére: a görög műveltség sirjút éppen az ásta meg, hogy megjelent a gazdátlan ember a görög szellem világában. Az ilyen gazdátlan embert annak idején szofistának nevezték. A *sofia* szóból származik ez a megnevezés, ami bölcsességet jelent. A Zsófia lánynév is innen ered. A szofista ennek értelmében a bölcselkedő ember. Annak idején tehát megjelent a görög kultúrában a bölcselkedő ember, aki csak vitatkozni tudott, magyarázkodott, okoskodott, mindent megkritizált, s közben semmi konkrét dolgot nem cselekedett. Pál apostol is, amikor eljutott Athénba, a vitatkozó filozófusok piacterére, az Areopágoszra, ahol nagy szellemi csaták zajlottak, tanúja volt annak, hogy nyüzsögnek ott az okoskodó görög bölcssek. Pál ezen a híres vitatkozóhelyen mondta el azt az egészen újszerű tanítását, ami az Isten testtlétéről szóló örömhír volt: eljött valaki, nem azért, hogy valamilyen újabb filozófiai tant gyömöszöljön az emberek fejébe, hanem azért, hogy valóságosan megragadhatóvá legyen az élő Isten, akiről csak elvont fogalmakban beszéltek a görögök is. Azt mondta ott Pál apostol: azt az Istent, akit ti nem ismerve tiszteltek, hirdetem nektek, hogy megismerjétek, hogy ne legyetek ilyen gazdátlan, okoskodó bölcselkedők, hanem legyetek ennek a Jézus által megismert Istennek a munkatársai.

Csodálatos lelki gyümölcsöket termett a keresztyénség történetében az, amikor valaki felismerte, hogy nem elég teologizálni, Istenről okoskodni, tanulmányokat végezni, hanem ennek az Istennek a nevében a cselekvés mezejére kell lépni.

Ismerős a múlt századnak nagy szellemóriása, Albert Schweitzer, aki neves orvos, orgonaművész és híres teológus volt. Életének egy adott pillanatában felismerte Isten hívására azt, hogy a konkrét cselekvések mezejére kell lépnie, az embereket valóságosan segítve a Krisztus nevében. Háta fordított nyugat-európai jólétének, hírneves pályafutásának. Elment Afrikába, s Lambarénében, az őserdő kellős közepén elkezdte gyógyítani azokat az elesett feketéket, akikkel senki sem törődött. Ebből a szép mun-

kából kinőtt egy hatalmas kórház-együttes, ami ma is működik. Ott nemcsak testi gyógyulásra jutottak el sokan, hanem Jézus Krisztus megismerésére is.

Ma is nagy kísértés az egyházi életben, hogy vannak olyan bölcseledők, okoskodók, akik mindent tudnak kritizálni, akik mindenkit ki tudnak okítani, akik mindig azzal maradnak távol az aktív keresztyénség mezejétől, hogy „ismerem én a hívőket, a templomba járókat, ők sem különbek, mint mások. Miért legyek én Krisztus-követővé, hiszen mások sem jobbak, mint én.” Ezek azok a szájhősök, akik sok kárt okoznak a keresztyénségnek, akik nem mozdítják előre Isten országának a szekerét, akik gazdátlanul bolyonganak, és nem vállalják, hogy elkötelezzék magukat annak a Jézusnak, aki ma is itt jár az emberélet piacán, azért, hogy munkásokat fogadjon az ő szőlőskertjébe. Az ilyeneknek nincs kiforrott eszméjük, akik fölött nem lett úrrá egy nagy gondolat, akiknek nem gyúlt ki a szívük a mennyei tűztől. Ezek azok a veréb-lelkek, akik soha nem érik fel a sasok magasröptű életét, s nem tudnak tágabb perspektívában gondolkodni.

Az ilyenek a napszámos lelkek, akik könnyen eladják magukat, mert nincsenek elveik. Ezekről mondja Jakab apostol, hogy olyanok, mint a szélről ide-oda hányt fellegek, akiknek nincs biztos állásuk, akik nem kötődnek senkihez és semmihez, akiknek nincs sziklaszilárd talaj a lábuk alatt. Én nem tudom, drága testvérem, hogy a te keresztyénséged mivel jellemezhető? Nézz egy kicsit szembe önmagaddal és vizsgál meg életedet! Vajon nem vagy-e ilyen szélvésztlő hányt, ide-oda dobált felleg? Vajon nem vagy-e olyan szél-sodorta falevél, amely már leszakadt az ágról, s nem tudod, *hol az ág, ki az ág?* – ahogyan Zelk Zoltán fogalmaz. Mert nincs ki tartson, nem tudod, kihez tartozol, s ezért vagy gazdátlan. Olyan, mint a napszámos, aki csak napról-napra él, akinek nincs célja, hosszú távú tervei, mert csak arra vár, hogy reggeltől-estig valaki fölfogadja munkára. Nem tudja, holnap mit fog dolgozni, holnapután kihez szegődik, s ki ad neki egy darab kenyeret.

De, ha van egy mennyei gazdád, akkor van egy célod, távlatod, akkor tudod, kinek hiszel, ahogy mondja Pál apostol, akkor az egész életed beletorkollik majd egy mennyei irányba. S akkor tudod, hogy a te földi léted minden nap a menny érdekében építkezik. Nem vagy ilyen napról napra tengődő napszámos lélek, nem vagy robot-ember. A modern technika világa kitermelte a gépembereket. Nagyon sokszor megöli az emberben a lelket a robot-élet. Elgépiesíti az embert is ez a gépekkel teli világ. Ez ellen tiltakozott már a múlt század első felében Chaplin, a neves filmkomikus, akinek egyik filmjében van egy olyan jelenet, ahol a gyárban futószalag mellett dolgozik a munkás. A szalagon mennek a munkadarabok, s a munkásnak az a dolga, hogy két kulccsal a kezében húzoz meg egy-egy csavart. Ezt a rutinmozdulatot naponta nyolc órán át végzi. A műszak után megy hazafelé a munkás-Chaplin a maga nevetséges mozdulataival, amikor előtte megjelenik egy télikabátos férfi, hátul a két nagy gombbal, amit ő automatikusan elkezd lecsavarni az idegen nagykabátjáról. Igen, ennyire nevetségessé tud válni az elgépiesedő ember. Ez ellen lázad sok ember, ezért ma sok fiatal nem akarja elkötelezni magát az ilyen gépies, lélekölő munkára.

Az viszont még nagyobb baj, amikor lelki értelemben leszünk ilyen ösztönszerű, sablonos, lélektelen lények. Amikor nem tartozunk senkihez, vagy folytonosan ide-oda csapódunk, s végül kiderül, hogy egyik sem igazi gazdánk, mert mindenik csak kihasznál minket. Ebből akar kiségiteni a mi Mennyei Gazdánk, ha hozzá csatlakozunk.

Miért álltok itt egész napon át hivalkodván? – kérdezi a szőlősgazda. Más fordítás szerint: miért álltok itt tétlenül? Jön a válasz a munkások részéről: Mert senki sem fogadott meg minket. Testvérem, olyan jó lenne, ha már elmondhatnád: valaki megfogadott engem. Akárha az utolsó órában is.

Hadd zárjam egy versrészlettel: *Álltam valami messze piacon, / És tarka rongyként ráztam lelkemet, / Így tűnt a hajnal, így futott a dél, / És így jött rám a késő alkonyat. / Utolsó munkás és utolsó óra – / Most itt állok a szőlőhegy tövén, / Napszámodba szegődnék, Istenem. / Egy óra még, és itt van a sötét. / Ezt az utolsó órát add nekem.* (Reményik Sándor: *Utolsó munkás*)

Testvérem, lejár az élet. Jön az ítélet. Nagy kérdés: beálltál-e idejében Isten szőlőkertjébe? Ha még nem mondtad ki: én is jövök, Uram! – akkor ne késlekedj! Reád is vár a Gazda! Lásd, minden órában megjelenik. Nálad is kopogtat, kedves fiatal barátom, nálad is, középkorú társam, és még nálad is, őszbe hajló testvérem! Ő mindenkit hív, azért, hogy ne teljen el haszontalanul az életed, ne legyen üresjáratú, ne legyen olcsó napszámos élet, hanem a Mennyei Gazda megbecsült munkatársa, aki mennyei jutalmat kaphat. Ámen.

A tanácstalan uralkodó

Krisztus születése után a II. században egy keresztyént bepanaszoltak a pogány fejedelem előtt, hogy nem áldozik a bálványoknak, hanem Krisztust imádja. A fejedelem maga elé szólította a vádlottat, és felhívta, hogy tagadja meg hitét. A keresztyén azonban határozottan visszautasította a követelést.

– Ha nem engedelmesszavaimnak, akkor száműzetésbe küldelek – volt a haragos fejedelem válasza.

– Ezt megteheted – válaszolt szelíden mosolyogva a keresztyén –, de Krisztustól el nem szakaszthatsz, mert Ő ezt mondta: „Nem hagyalak el, sem el nem távozom tőled.”

– Akkor elveszem minden javadat, semmi sem marad!

– Az én értékeim olyan helyen vannak elrejtve, amelyhez emberi kéz nem érhet el, és amelyet senki el nem tulajdoníthat – volt a válasz.

– Akkor meg kell halnod – kiáltotta a fejedelem dühösen.

– Ő – felelte a keresztyén –, negyven évvel ezelőtt már meghaltam a világnak és az életem el van rejtve Krisztussal az Istennél. Ezt senki tőlem el nem veheti.

– Mit tehetsz egy ilyen fanatikussal? – toporzékolta a fejedelem.

Id. Fazakas Sándor

Derecske, Magyarország

Ne álljatok ellene a gonosznak, szeressétek ellenségeiteket

Alapige: Máté 5,38–48

Az ige megértéséhez

ophthalmon anti ophthalmou = *szemet szemért, és odonta anti odontos = fogat fogért. Ez a jus talionis, azaz a megtorlásnak és a megfizetésnek a törvénye. Egy Észak-Afrikából származó latin felirat szerint: „anima pro anima, sanquine pro sanguine, vita pro vita” A jus talionist csak a törvénytiszteken gyakorolhatták, a zsidó ember számára tilos volt a „miként te velem, úgy én te veled” elve szerint cselekedni. „Bosszuálló ne légy, hanem szeresd felebarátodat, mint magad.” (3Móz 19,18)*

poneros = *gonosz, rossz. Főnévi alakja poneria = gonoszság, rosszaság. A ponosból és a poneo-ból ered, az előbbi jelentés munka, fáradság, az utóbbié munkálkodni, fáradozni. A ho poneros maga a gonosz, a Sátán, satanas: „Eljő a gonosz és elkapja azt, ami annak szívébe vetteit vala”, azaz az ígét (Mt 13,19), de ördögöt, diabolos-t is jelent. Alapigénkben nem egyértelmű, hogy mit kell értenünk alatta: a gonoszságot, azaz a bűnt, vagy a gonoszt, azaz a tettest.*

aggareuó = *kényszeríteni. Eredeti jelentése: valamit vagy valakit hatóságilag igénybe venni, lefoglalni, rekvirálni, azaz ilyen szolgálatot elvárni, sőt megkövetelni. Károli és Luther is „kényszeríteni” (nötigen) igével fordítja. A to milion = mér föld, 1475,5 m.*

poieó = *tenni, cselekedni, csinálni. Héber megfelelője az asah. A bara bár a teremtő Isten kiváltsága, a LXX a Genesisben és Ézs 41–45-ben poieó-val adja vissza. A poieite, praes. (amit) cselekesztek, a Jézus szenvedésébe torkolva, olvadva, maga a passió. A poieite tehát folyamatos szenvedés, mely tartalmában egyszerre aktív és passzív.*

perisson = *(ezen) felül levő, megmaradó. Károli fordításában (másoknál) többet, Luthernél „Sonderliches”, azaz a különleges, a rendkívüli, valami, ami nem megszokott, nem szabályos, nem magától érthető. „A perisson maga a kereszt, mely a keresztyént a rendesen, a megszokottan, az ugyanazon, azaz a to auto- on kívül helyezi”, olvassuk Bonhoeffernél. A megszokott, a természetes a to autó, azaz az egy és ugyanaz, mely a pogányokat jellemzi: „Avagy a vámszedők is nem ugyanazt, to auto, cselekszik-e?” A perisson a keresztyén ember álfája és ómegája, mely sohasem lehet to auto-vá. Aki nem képes a perisson-ra, azaz a krisztusi, kereszthordozó életre, az nem is keresztyén, csak a nevében.*

teleios = *tökéletes, teljes, nagykorú. Az evangéliumokban csak itt és a 19,21-ben fordul elő. Itt nem azt a tökéletességet jelöli, melyet Krisztus ajándékoz övéinek keresztyén bemutatott áldozata által. Jézus itt egy praktikus tökéletességre hívja fel övéi figyelmét, mely a hitben történő, maradéktalan önatadás, odaszentelés velejárója. Gondoljunk Nőé, Ábrahám vagy Jób tökéletességére.*

Ne álljatok ellene a gonosznak

Élt Székelyvajában egy süket, de mélyen hívő, templomos öregember, akit gyakran megréféltak a fiatalok. Bosszantani akarták a kegyes öreget, ezért az egyik éjszaka lebontották feje fölül háza fedelét. Aztán megbújtak a kerítés mögött, várva a hatást. Amikor felébredt az öreg, s kiment a tornácra, nemcsak fedél nélkül maradt házát látta, de a vigyorgó fiatalokat is észrevette a kerítés mögött. „Most mit tegyek? Szídjam le őket, hívjam a rendőrséget, tartóztassam le őket?” – gondolkozott az öreg. „Nem, egy keresztyén ezt nem teheti, nem állhat ellene a gonosznak” – emlékezett a jó öreg arra, amit a papja prédikált. Ekkor a tornácból kilépett az udvarra, s így szólt a gyanútlan fiatalokhoz: „Látom, egész éjszaka keményen dolgoztatok, bizonyára nagyon megéhez-tetek. Jöjjetek be, és reggelizzetek velem, már mindent előkészítettem.” Reggeli után a fiúk szó nélkül visszafedték a házat, s csak nézték, nézték az öreget, akinek szemében, szívében nyoma sem volt gyűlöletnek, bosszúnak. Mostantól a fiúk is gyakrabban kezdtek templomba járni, s valahányszor a jóságos öreget látták vagy rá gondoltak, mindig ezt ismételték: *Hogy mire nem képes a szeretet!* Erre tanít meg téged is igénk első része, arra, amit Pál így fogalmaz meg a Rómabeliekhez írt levelében: „Ne győzöttessél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg.” (12,21)

a) *Járd a passió útját!* Nem szemet szemért, fogat fogért! Ütésre ne ütessel, gonosz-ságra ne gonosszággal válaszolj, hanem szenvedd el. Ez a *helyes megtorlás*. Ha jogtalan-ságot követnek el ellened, ne apellálj saját igazságodra, hanem tarts ki amellet, amit igénkben vár tőled Jézus, s azt, aki vétett ellened, ne a világi bíróság, hanem Jézus kezére juttasd! Te nem, csak ő járhat el ellene. Hagyd a megtorlást, ne önts olajat a tűzre, hiszen a gonosszág elerőtlenedik, ha nem találja tárgyát, azaz ha nem állsz ellene, ha-nem készségesen eltűröd, elszeneded. A gonosszágot semmi mással nem torolhatod meg, csak azzal, amivel Jézus is: szeretettel. A gonosszág csak szeretetedben talál olyan ellenfélre, melyhez képtelen felnőni. Így célját sem éri el, magára marad, társtalanul s előbb-utóbb megszűnik létezni. Krisztushoz tartozásod a védekezésről való önkéntes lemondásodban lesz nyilvánvalóvá. Ez a passió tartalma, *patior* = eltűr, elszened, el-néz, enged. Ha Krisztus követője vagy, akkor te is a *passió útját* járod. Engedelmisség gyökere legyen a Jézus passiója, azaz a gonosszág legyőzése az isteni szeretet hatalmával.

b) *Nincs felmentés*. A reformátorok különbséget tettek a *személyemben* vagy a *tiszt-ségemben*, azaz Istentől rendelt felelősségemben ért bántás között. Ameddig csupán személyedben ér bántás, cselekedj úgy, ahogy igénkben Krisztus parancsolja, de ha tisztségedben, akkor fel vagy mentve alóla. Luther szerint az édesanyai felelősség gyer-meke oltalmazására tisztség, ezért az iránta érzett mély szeretet arra kötelezi az anyát, hogy álljon ellene a gonosznak, az erőszakra erőszakkal válaszoljon. Ezt tanították a reformátorok. Ebből a felfogásból ered a jogos háború gondolata. De Jézus ennek ép-pen az ellenkezőjét tanítja. Ő nem tesz különbséget. Nála nincs kivétel. Az Ő „Ne állj ellene a gonosznak” parancsa egyaránt vonatkozik privát és hivatali szférára. Ő osztat-lan engedelmisséget vár tőled. Az sem jelent felmentést e parancs alól, amit a Jn 18,22–23-ban olvasunk, ahol Jézus kérdés formájában kéri számon az őt arcul ütő poroslót, azonban nem tartja oda a másik arcát. Sem Pál apostol Filippiben, majd Festus előtt elhangzott szemrehányása nem jelent felmentést számodra, ahol, így szól: „Megvesz-szözték minket nyilvánosan, ítélet nélkül, holott római emberek vagyunk, és tömlőcbe vetettek” (ApCsel 16,37); vagy „Mert ha vétkezes vagyok, és valami halálra méltót csele-

kedtem, nem vonakodom a haláltól, de semmi sincs azokban, amikkel vádolnak engem” (ApCsel 25,11). Magunk is gyakran halljuk az érvelést: „ha nem teszel feljelentést az elszenvedett igazságtalanság miatt, akkor bűnrészessé lettél” De neked, akit kiszabadított Jézus e jelenvaló világból (Gal 1,9), *nem az a feladatod*, hogy sérelmeidért bosszút állj!

Vajon nem csupán üres ideológia az, amit Jézus mond, amely figyelmen kívül hagyja a realitásokat, a bűnt? Te is azon a véleményen vagy, hogy talán gyülekezeteinkben még van lehetőség arra, amit Jézus mond, de kint az életben erre semmi esély? Pedig erre ott is esély van. Mivel éppen ebben a gonosz világban vagy benne nyakig, ezért érvényes rád nézve is itt és most a parancs: ne állj ellene a gonosznak! Ő sem állt ellene, pedig ha valaki ismerte e világ gonoszságát és annak hatalmát, Ő igen, hiszen földi élete minden napja, a jászolbölcsőtől a keresztfáig az ördög elleni viaskodásban telt el (Mt 4,1–11). Őt is legyőzte a gonosz, de éppen legyőzöttségéből került ki győztesen. A keresztt győzelmébe vetett hited az egyetlen lehetőség a gonosz legyőzésére, megtorlására, *szenvedő szereteted* által. Ő téged is hív keresztjének közösségébe, a keresztt alatt élő, keresztet hordozó *passió-közösségbe*.

c) *Kész káosz az Ő nyomdokain járni?* Jézus a bosszúállás legenyhébb formáit is tiltja. Nem viselkedhetsz másképpen, csak úgy, ahogy Ő. Valóban kaotikus állapotok következnenek be e földön, ha igazságszolgáltatás, büntetés helyett csak kegyelmet gyakorolnának? Valóban ez lenne maga a káosz? Jézus nincs ellene az igazságszolgáltatásnak. A felsőbb hatalmasság Isten szolgálólányaként azért rendeltetett, hogy a jót jutalmazza, és a gonoszt büntesse (Róm 13,4). Neked viszont nem a világi hatalom, hanem Krisztus nyomdokait kell követned: „Aki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött, hanem hagyta az igazságosan ítéltre.” (1Pt 2,23) Bízd ügyedet az igazságosan ítéző Istenre, és ne állj bosszút! Neked üzen Isten: „Egyáltalán már az is gyarlóság ti bennetek, hogy törvénykeztek egymással. Miért nem szenveditek inkább a bántalmazást? Miért nem tűritek inkább a kárt?” (1Kor 6,7) Szégyenkezve kell bevalljuk, hogy amikor igaztalanul bánnak velünk, nem, vagy alig gyakoroljuk a krisztusi szeretetet és türelmet. Négy példával szemlélteti Jézus, hogy mit kell cselekedned, ha gonoszság ér:

– „Aki arcul üt téged jobb felől, *fordítsd felé másik arcodat is.*” Akkor is súlyos sértést jelentett a pofon, de még megalázóbb volt, ha kézfejjel adták az arc jobb felére. A Talmud szerint ez kétszer olyan megalázó volt, mint a „szokásos” pofon. Szenvedd el a legsúlyosabb és legmegalázóbb sértést is! Jézus is elszenvedte.

– „Aki a te alsó ruhádat akarja, *engedd oda neki a felsőt is.*” Tiltotta a törvény a szégyen adós ruhájának zálogba vételét, hiszen a hideg éjszakában ezzel takarózott. Ha mégis zálogba vették, estére vissza kellett adni, hogy meg ne fagyjon (2Móz 22,26). Jézus azt üzeni neked: adj többet, mint amennyit kérnek tőled. Ő mindenét neked adta!

– „És aki téged egy mérföldre kényszerít, *menj el vele kettőre.*” Bevett szokás volt az átutazót egy darabig elkísérni, hiszen veszélyes volt az úton egyedül menni. Ugyanis ha baleset vagy baj érte az átutazót, azért az a település hordozta a felelősséget, melynek területén ez bekövetkezett. A farizeusok csak a hasonszőrűek esetében tartották ezt kötelezőnek, közönséges halandók, azaz bűnösök esetén nem. Te is csak átutazó vagy ezen a földön, téged is sokan kísérnek, te is kísérsz sokakat testben és imádságban, ne csak egy mérföldre, menj vele kettőre. Ezt jelenti Krisztus útítársának lenni.

Nagypénteken arra kényszerítik Cziránei Simont, hogy vigye Krisztus keresztjét. Lehet, hogy nem kívánatos, sőt méltatlannak és kellemetlennek tűnik mások keresztjét

hordozni. Légy te is Czirénei Simon! A Krisztus keresztjét akkor hordozod, ha a másikat veszed magadra. Ne várd, hogy erre kényszerítsenek, vigyed készséggel.

– „Aki tőled kér, *adj neki*, és aki kölcsön akar kérni, *el ne fordulj tőle*.” Törvényt megtartotta kölcsönt kamatra adni (3Móz 25,36). A szegénynek azonban lehetett kölcsönözni zálog fejében (5Móz 15,7–8). Jézus ezeket a korlátokat is lebontja. Isten mindent ingyen adott, feltétel nélkül, „Aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem mindnyájukért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt *mindent* minékünk?” (Róma 8,32; 2Kor 9,17) Aki tőled kér, annak adj, és ne fordíts háttal neki!

Szeressétek ellenségeiteket

Ha csak a testvéredet szeretted, félreértetted Jézus parancsát, mely ellenséged szeretetére is vonatkozik. A tanítványok naponta találkoztak ellenségeikkel, azokkal, akik azzal vádolták őket, hogy a törvényt nem tisztelik, akik gyűlölték őket, mert mindezt odahagyva a Krisztussal való közösséget mindennél többre becsülték. Naponta találkoztak azokkal, akik azért sértegették és gúnyolták őket, mert alázasatosak voltak. Olyan forradalmároknak vélték őket, akiket ki kell irtani. Kierkegaardnál olvassuk: „Valamikor azt vetették a keresztyének szemére, hogy hazafiatlanok, az állambiztonságra veszélyesek és forradalmárok, éppen egy olyan korban, amikor nagyon is egyértelmű volt, hogy mi is a keresztyénség.” Szeressétek ellenségeiteket, mondja Jézus. Képes lehet erre?

a) A legyőzhetetlen szeretet

Miként lesz a szereteted legyőzhetetlen? Úgy, hogy nem arra kérdezel, hogy mit tette veled ellenséged, hanem csak arra, hogy mit tett veled Jézus. Ellenséged szeretete a kereszttel jár és a megfeszítéssel való közösségbe vezet téged. Minél inkább ezt az utat járod, annál legyőzhetetlenebb lesz a szereteted. Ez a te szereteted nem is a sajátod. Jézusé az, aki ellenségeiért felment a keresztre, és még ott is érettük imádkozott. Ez a szeretet *látóvá* tesz, hogy ellenségedben is a testvéredet ismerd fel, és úgy cselekedj vele, mint édes testvéreddel. Ellenséged is annak szeretetéből él, aki övele is úgy cselekedett, mint saját testvérével, aki őt is elfogadta és közösségébe vonta. Szereteted akkor tesz téged is látóvá, ha ellenségedre is úgy nézel, mint akit Isten szeretete ölel körül. Azaz ellenségedet is ott látod Jézus keresztje alatt. Isten nem kérdez rá sem a jószágodra, sem a gonoszságodra, hiszen előtte mindkettő egyaránt istentelen. Karl Barth írja Róma 1,18 kapcsán: „Nyilvánvaló az Isten haragja az ember *istentelen gonoszsága* miatt, *istentelen jósága* miatt, ellenségem miatt és miattam is, hogy ellenségem ellensége akar lenni.” Istentől nyert szereteted keresi az ellenséget, hiszen annak éppen arra van szüksége, s erre Isten őt is méltónak tartja. Isten hangot ad ellensége iránti szeretetének. Ezért üzeni igénkben, hogy nem csupán a „földi” nap és földi eső jön fel mind a jó és mind a gonoszok fölé, de *az igazság napja is*, maga Jézus Krisztus, Isten Igéjének megdöntött esője, aki megjeleníti a mennyei Atya kegyelmét a bűnösök felett. Ellenséged szeretete bár meghaladja erődet és képességedet, de Jézus mintegy kézbe veszi a régi törvényt, és azt mondja, hogy az ellenség legyőzése csak egyféleképpen történhet: az ellenség szeretete által. *Ez az Isten akarata!* Ellenségedet ugyanaz a szeretet illeti meg, mint testvéredet. Tetteidet ne az emberek cselekedetei határozzák meg, hanem az, amit Jézus tett saját ellenségeivel. Szereteted ne azt nézze, hogy viszonzózzák vagy nem, hanem nem menjen utána annak, és keresse meg azt, aki azt nélkülözi. Ki van hát jobban meg szorulva szeretetedre, mint az, aki nélkül él, gyűlöletben? Szereteted ne tegyen különbséget ellenség és ellenség között, ne osztályozza őket, sőt minél gyűlölködőbb az ellenséged, annál jobban szeresd őt. Ellenségedet szolgálnod és mindenben támogatnod

kell. Még a saját hozzátartozóidért hozott áldozat sem lehet túl nagy és túl sok ellenséged számára. Ha felebarátodtól, akit szeretsz, semmit sem sajnálsz, még az életedet sem kíméled, tedd ugyanezt ellenségeiddel is. Ellenséged szíve gyűlöletben fuldokol, dobd hát feléje szereteted mentő övét. Íme, néhány mentőöv:

– „*Jót tegyetek* azokkal, akik titeket gyűlölnék.” Jézus ellenséged szeretetét nem csupán az érzelem, a szeretet síkjára tereli, nemcsak irántuk tanúsítandó baráti magatartásra utasít, hanem *agapéra*, áldozatos szeretetre. „Azért ha éheznek a te ellenséged, adj ennie, ha szomjúhozik, adj innia.” (Róm 12,20) Miként a bajban testvérként állsz a testvéred mellé, sebeid bekötözöd, fájdalmát enyhíted, akként cselekedj ellenségeddel is.

– „*Áldjátok* azokat, akik titeket átkoznak.” Ha azért átkoz az ellenséged, mert már a jelenlétedet is képtelen elviselni, akkor emeld áldásra a kezedet és mond: Te, az én ellenségem, Isten áldottja vagy, átkod nekem mit sem árt. Szegénységedet pedig tölts be Isten gazdagsága és áldása. Elszenvedem és elhordozom átkozódásodat, csak hogy megáldhassalak téged.

„*Imádkozzatok* azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket.” Imádságban állj ellenséged mellé, és könyörögj érte. Imádságodban vidd Isten elé ellenséged nyomorúságát, szegénységét, bűnét és elhagyatottságát. Imádságod fakadjon az elveszettek iránti mély szeretetedből, együttérzésedből. Azokért imádkozz, akik gyűlöletben forgó szemmel néznek rád, akik talán arra készülnek, hogy kezet emeljenek rád. Az ilyen imádság békességet kér a megtévedt, feldúlt, bomlott agyú, megzavarodott lelkeknek. Ez az imádság örömet jelent, ellenséged lelkéig hat, és a szívébe markol pontosan akkor, amikor határtalan gyűlölettel okoz fájdalmat neked.

b) Másoknál többet cselekedj!

Ha csak azokat szereted és köszöntöd, akik téged is, semmivel sem cselekedtél többet a pogányoknál és a vámszedőknél. Ez az, ami magától értetődő, természetes, *to autó*, azaz ugyanaz. Nincs ebben semmi különleges, vagy ami több lenne. Ezzel a szeretettel amúgy is tartozol a barátság, a vérszerintiség, a közös történelem jogán. De Jézus itt *jóval többre* kér téged, (*ezen felül levőt* vár tőled. Igénk ezt a *perissommal* fejezi ki. A *másoknál többet* cselekedni ugyanaz, mint a tanítványok *több igazsága* (5,20), mely felülmúlja a farizeusokét. Ez már egészen más, ez nem természetes, nem magától értetődő, ez egészen különleges. Ha hiányzik belőled ez a *perisson*, akkor csak a nevedben vagy keresztyén. Miként a *több igazság* sem azonos a *justitia civilis*-el, úgy a *másoknál többet* cselekedni sem azonos azzal, amit a farizeusok és a vámszedők is tesznek. Ők azonosultak a világgal, de te ezt nem teheted meg a Krisztus követésében. A *perisson*ról sohasem feledkezhetsz meg. Mi is ennek a tartalma, azaz a *másoknál többet* cselekedni? Életforma ez, egzisztencia, hegyen épített város, melyet nem lehet elrejtteni, mert megszűz ragyog a fénye. Ugyanakkor út, az önmegtartóztatásnak, az osztatlan szeretetnek, a tökéletes tisztaságnak, a teljes igazságnak, az abszolút erőszakmentességnek az útja. A *perisson* a krisztusi szeretet, mely szenvedve és engedelmeskedve ment fel érte a keresztre. A *perisson* maga a keresztes, mely létedben emel a világ fölé és tesz győztessé felette. Ez a „*másoknál többet*” *látható*, mint a hegyen épített város, nem maradhat rejtve, kiemelkedik a világ megszokott rendjéből. Ezt kell tenned, *másoknál többet!*

És mit takar a *másoknál többet cselekesztek*, azaz a *poieite* kifejezés? Nem más ez, mint *folyamatos szenvedésed*, miközben Krisztus keresztyét hordozod. Így lehetsz Krisztus szenvedésének részese, így torkollhat saját passiód a Krisztus passiójába.

c) Legyetek tökéletesek!

Jézus itt nem arra a tökéletességre utal, melyről Pál ír: „Mert egyetlen áldozatával örökre tökéletesekké tette a megszentelteket.” (Róm 10,14) Itt egy más, egy *praktikus*

tökéletességet jelent a *teleios* jelző. Az Ószövetség Nóét, Jóbót is tökéleteseknek nevezi. Ábrahámot pedig Isten így bátorítja: „Járj előttem, és légy tökéletes.” (1Móz 17, De ők sem voltak „perfekt” emberek, miként te sem. Megvolt a maguk gyengesége, bűne, éppúgy, mint neked, de szívükben mély vágy volt becsületesen, kifogástalanul élni Isten és ember előtt. Benned is ég ez a vágy? Erre a tökéletességre egy módon juthatsz: ha teljesen átadod magad Istennek, azaz odaszenteled az életedet Jézus követésébe. Ezt tették Jézus tanítványai, azután Pál, aki ezt írja a korinthusbelieknek: „Legyetek az én követőim, mint én is a Krisztusé.” (1Kor 11,1) Az efézusbelieket pedig így figyelmezteti: „Legyetek annak okáért követői az Istennek, mint szeretett gyermekek (Ef 5,1) Csak így lesztek ti is olyan tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletesen. Isten segítsen ebben! Ámen.

Ajánlott irodalom

BONHOEFFER, Dietrich: *Nachfolge*. Gütersloh 2008.

JUBILEUMI KOMMENTÁR, *A Szentírás magyarázata*. Budapest 1969.

LOHMAYER, Ernst: *Das Evangelium des Matthäus*. Göttingen 1956.

REMMERS, Arend: *Die Bergpredikt*. Ulm 1997.

RIENECKER, Fritz: *Das Evangelium des Matthäus*. Wuppertal 1994.

THEOLOGISCHES BEGRIFFSLEXIKON ZUM NEUEN TESTAMENT. Wuppertal 1971.

A kritikus

A tapasztalat megtanított arra, hogy általában azok az emberek, akik a Biblia ellen beszélnék – sohasem olvasták a Bibliát. Nincs a világon egyetlenegy könyv sem, amely olyan hamisan, alaptalanul és igazságtalanul ítéltek meg, mint éppen a Biblia. Ha egy könyv megjelenik, akkor általában megkérdezzük a könyvkereskedőt:

– Olvasta ezt a könyvet?

– Igen, olvastam.

– Mí a véleménye róla?

– Még nem tudok véleményt mondani, mert előbb gondosan és figyelemmel újra kell olvasnom.

A Bibliáról azonban mindenki könnyen és hamar mond véleményt anélkül, hogy még csak olvasta volna. Egyik barátom Montreal városban beszélt egy emberrel Krisztusról és a keresztyénségről.

– Nekünk már egy új Bibliára volna szükségünk – mondta ez ember. – A Biblia már nem való a felvilágosodott korunknak. Már régen túl vagyunk azokon a dolgokon, amelyek abban vannak.

A barátom azt válaszolta, hogy mielőtt a Bibliát csak úgy egyszerűen félretenném, mégis előbb megnézhetnék, hogy mi van benne. „Meg tudná mondani például, hogy melyik a Biblia első könyve: Mózes könyve, vagy János Jelenéseinek könyve?”

A kérdezett férfiú bevallotta, hogy nem tud válaszolni. Nem tudta, hogy melyik könyvek vannak a Bibliában, csupán azt ismételte, hogy a Biblia megöregedett, egy új Bibliát kellene írni.

Ez az ember igazi típusa azoknak, akik a Bibliát elvetik vagy bírálgatják anélkül, hogy még csak kezükbe vették vagy olvasták volna. Mégis meg kell említenem egy kivételt: egy ember azt erősítette nekem, hogy a Bibliát elejétől végéig átolvasta; amikor erősen kételkedtem szavaiban és néhány hely után kérdezősködtem, nem tudtam másra emlékezni, csupán erre az egy mondatra: „Jézus sírt...”

Prédikációk a nemzetközi homiletikai irodalomból

Lüthi, Walter

A negyedik evangélium magyarázata a gyülekezet számára

Jézus eljövendő szenvedése

Alapige: János 16

Ez a világ, amely foglalata lett minden szörnyűségnek, ez a világ, amelyik hegyként akar a szívünkre nehezedni, ez a fenyegető nagyság teljes súlyával együtt – legyőzött. Kicsoda mondja ezt? Kicsoda jelenthet ki ilyen merészséget, sőt valószínűtlenséget annak veszélye nélkül, hogy elmeháborodottnak ne tartsák? Krisztus az, aki így szólt: „Bízzatok, én meggyőztem a világot.” S mivel ő szól itt, tanácsos, hogy ne dugjuk be eleve a fülünket a kiáltás elől, sőt ajánlatos volna felfigyelni rá, valamivel pontosabban meghallgatni.

Ő ebben az egész hosszú fejezetben világosan megmutatja, mit kell érteni azon, ha a végén ezt mondja: „A világot”! De hogy ennek a diadalmas befejező mondatnak teljes horderejét felfogjuk, az egész fejezetet el kell olvasnunk. Krisztus itt búcsút vesz tanítványaitól, egy olyan világtól, amely őt nem kívánja és nem tűri el. A rá váró kereszthalálról úgy beszél itt, mint egy édesanya a szülés eljövendő nehéz órájáról. Ez borús, véres nap lesz. Ő tudja: „Az asszony mikor szül, szomorúságban van, mert eljött az ő órája.” Az ő, de még inkább a tanítványok számára, kimondhatatlanul gyászos nap lesz ez. Oly szomorúság, melynek előérzete is súlyosan nehezedik rájuk. „Ti most szomoroktok.” A szomorúság nőttön-nő. Sírni és jajgatni fogtok, olyan nagy ez, hogy most még egyáltalán nem tudnák elviselni. „Még sok mondanivalóm van hozzátok, de most el nem hordozhatjátok.” Sőt, a tanítványok meg fognak botránkozni. „Ezeket beszéltem néktek, hogy meg ne botránkozzatok.” Ilyen a világ, nem tud és nem is akar tudni Jézusról, s képes arra, hogy megfeszítse őt. Ami aljasság és alávalóság csak történt, történik és történni fog a világon, ott érte el a csúcspontját, ahol Krisztust a keresztfára viszik. Ott következik be a nagy leleplezés: Íme, ilyen a világ. Egy olyan világ, amely meg tudja tenni azt, ami nagypénteken történik. Mindenre képes! S ő erről a világról mondja: „Bízzatok, én meggyőztem a világot.”

De ez még nem elég. A világ nem elégszik meg azzal, hogy megveri a pástort, mert az ütés a nyáját is éri. „Kirekesztenek titeket”, mondja tanítványainak, s így előre az egész gyülekezetnek is mondja ugyanezt. Sőt, a dolog úgy áll a világgal, hogy a tanítványokat Isten nevében fogják üldözni, sőt jön idő, hogy aki öldökölt titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik. E földön Krisztus gyülekezetének üldözésében egyházi emberek, sőt papok, lelkészek is részt fognak venni. Ez azért fog megtörténni, mert vak a világ és nem tudja, kicsoda Isten? Hogy Isten Atya és Isten: Fiú! Ez a világ triumfálva fog örvendezni, hogy üldözik Isten gyülekezetét. Többé semmi igazságosság nem lesz látható. A világ a fehéret feketének mondja és a feketét fehérnek. Az istenkáromlást istentisztelet gyanánt dicsőítik és ünneplik majd, s az ördög munkái Isten munkájának köntösében fognak megjelenni. Az üldözött gyülekezet határtalanul elhagyott

és magányos lesz. Istenhez fog kiáltani, hogy jöjjön és nyúljon bele a dolgokba. De Krisztus nem lesz itt. Krisztus az égben lesz, mert ő az Atyához megy fel. Elváltak az ő tanítványaitól, s őket e világon hagyja. Ez az a világ, melyet – ahogyan a Máté 10. fejezetében olvashatjuk – Krisztus a tanítványai előtt leleplez. Teljesen fordított mértékkel mérő világ ez. Olyan, amely a jót bünteti, a gonoszt jutalmazza. Olyan világ ez, amelyre egyetlen szó talál: „Sötétség”. Olyan világ, amelyben mindenki, aki Jézus tanítványának mondja magát „aggodalmaskodik”, és pedig joggal és indokoltan. „E világon nyomorúságok léssen, de bízzatok: én meggyőztem a világot.” Krisztus ezzel erről a világról is, amelyik nemcsak őt, hanem a gyülekezetet is megöli, kijelenti: Meggyőzetett! Ha a világ még annyira aggodalomba ejt is, ezt mondja övéinek: „Bízzatok!”

Krisztus a világot harmadik oldaláról is megmutatja. Ez az, amit János ezzel a szóval fejez ki: „Világ”. Mindig megtalálható ott is, ahol az ember szívesebben nem látná. A nyomorúság idején a tanítványok észre fogják venni, hogy magukban és magukon is a világot hordozzák. Szomorúság lepi meg majd őket, és nagyon elhatalmasodik bennük, s időnként ez uralkodóvá lesz. Ők önmagukban soha nem lesznek eléggé erősek arra, hogy ellenálljanak a világ eljövendő nagy támadásának. Meg fognak ismerkedni oly időkkel, amikor ők maguk sem fogják tudni felfogni Isten útjait. Kezdenek boszszankodni, s emiatt meginognak. Ahelyett, hogy megállnának, meginognak. Ahelyett, hogy megállnának, megfutamodnak. A tanítványokra sem bízhatja magát Krisztus. Űtnei fog az óra, amikor nemcsak Krisztust feszítik meg, s övéit ölik meg, hanem övéi meg is tántorodnak. Istennek nem lesznek többé „támaszpontjai” a világban. „Ímé eljő az óra, és immár eljött, hogy szétoszoljatok ki-ki az övéihez, és engem egyedül hagyjatok.” Ilyen a világ és Jézus látja ezt a „határozott keresztyénségben” és tanítványaiban is. De itt is azt mondja, mégpedig joggal: „Bízzatok: én meggyőztem a világot.” Ezt a világot, mely engem keresztre tud és fog feszíteni, amely a gyülekezetet meg fogja és meg tudja ölni. Amelyik lélekben készen, de testben erőtlenül meg fogja őt tagadni és el fogja hagyni, azt meggyőztem! A küzdelemben magát győztesnek nyilvánítja. Ő, akit annyiszor leverték, ezt mondja: „Bízzatok: én meggyőztem a világot.” Hogyan? Olyan terhelő tényekkel szemben, amelyek nyilván az ellenkezőt bizonyítják, amint mondja: meggyőzte a világot, ezt a szerfelett borzalmas világot is.

Jézus egyszerűen azért mondja ezt, mert ő a Krisztus! Vagyis, egyszerűen azért, mivel Krisztust az Atya küldte e világra, azzal a megbízatással és különös küldetéssel: legyen a világ meggyőzője. Keresztre feszítheti őt a világ, de nem a világé lesz az utolsó szó, hanem az Atyáé. A világ csak azért feszítheti meg, mert az Atya úgy döntött, hogy a Fiú a világot éppen ezen a különös és megfoghatatlan úton győzze meg, hogy engedi magát megfeszíteni. A világ meggyőzésének ez az önkéntes és szuverén útja, amelyen Isten halad, egyáltalán nem felel meg azoknak az utaknak, amelyeket mi, emberek szoktunk választani, hogy legyőzzük az ellenállásokat, sőt arcul ütés is ez mind azoknak, akik e világon földi módon győznek. Isten meggyőzi a világot, nem sereggel és hatalommal győzi meg, hanem engedi magát mindhalálíg legyőzni. Úgy, hogy erre valakit kiválasztott, és akit szeret, mivel egyszerűen Fia, odanyújtja és engedi, hogy megöljék. De ezt, akit megverték, megcsúfoltak és megölték, Isten harmadnapra feltámasztja halottaiból, és visszaküldi bántalmazóihoz: „Egy kevés idő, és nem láttok engem, és ismét egy kevés idő, és megláttok majd engem.” Isten engedi, hogy a világ előbb teljesen elérje borzalmas célját: megölheti. De akkor belenyúl a dolgokba, a világ győzelmét áthúzza, a feltárult sír felett kikiáltja: a legyőzött a győztes! Az emberek gonoszt gondoltak, de Isten azt jóra fordította. Az Atya Fiának leverését – hatalmas fordulattal – győzelemmé változtatta át, ellenségeinek győzelmét leveretéssé. És az, akit bár megfeszítettek, de feltámadott, ezt mondja övéinek: „E világon nyomorúságotok léssen,

de bízatosok: én meggyőztem a világot.” Ott győzte le, ahol legkifejezettebben „világ a világ” ott, a legsötétebb helyen, ott, ahol a bűn és halál legyőzhetetlen fenségben diadalmaskodnak. Ott ajándékozta meg a Fiút az Atya azzal, hogy föléjük kerekedjen. S ez az, amit most a tanítványoknak mond: „Meggyőztem a világot!” Én, a megfeszített és feltámadott Úr!

És akkor el kell hagynia övéit, s szinte ezt mondhatnánk: „cserben hagyhatja” azokat. Magukra maradnak, mint az árva gyermekek, kiszolgáltatva e világ fejedelmének. És a világ fejedelme nevetni és gúnyolódni fog, s ennek a Jézusnak Istentől és emberektől elhagyott híveit üldözni fogja, hogy „sírnak majd és jajgatnak”, és megöli őket, s ezzel még dicsekedni is fog. De Jézus most sem akarja, hanem még egyszer a Fiú. És ismét úgy döntött az Atya, hogy a Fiút magához veszi, s valóban úgy látszik, mintha most minden jó szellem elhagyta volna seregét a földön, kiszolgáltatva, eladva és prédálva odadobva a világ fejedelmének. De íme, az Atyának itt is más a határozata. Nem azért hívja magához a Fiát, hogy gyülekezetét kiszolgáltassa itt a földön, hanem itt is szuverén módon fordít a helyzeten. A Fiú mennybemenetele, e földről való elköltözése a gyülekezetet nem gyöngíti, hanem erősíti, nem szórja szét, hanem most gyűjti őket igazán gyülekezetté. A szétugrasztott nyáját összegyűjti, vezeti és kormányozza. „De én az igazat mondom néktek: Jobb néktek, hogy én elmenjek: mert ha el nem megyek, nem jó el hozzátok a Vigasztaló, ha pedig elmegyek, elküldöm azt tihozzátok.”

A Fiúnak az Atyához való visszatéréséből – mert az Atya ismét úgy határozott – a tanítványok gazdag kárpótlásban részesülnek. Nemsokára elküldetik hozzájuk a Szentlélek. Segítőként áll majd a Szentlélek az üldözött, nyomorúságba taszított és megölt gyülekezet mellett. Bár az üldözött gyülekezetnek van oka arra, hogy aggodalmaskodjék, de éppen úgy arra is, hogy kétségbe ne essék. Hatalmas segítő segíti övéit, amikor a tévelygés szelleme és a léleknélküliség ellen küzd. A Szentlélek a gyülekezetnek különös módon és kifejezetten arra van ígérve, amikor üldözött állapotba kerül? Nem! Isten a gyülekezetét soha nem hagyja többé cserben. Azért adott az Atya pünkösdot, hogy övéi soha ne legyenek magukra hagyva. S itt Krisztus csodálatos titkot mond el a Szentlélekről. De ki tudná ezt felfogni? Azt mondja, hogy a szorongatott gyülekezetnek a Szentlélek lesz az ügyvédje és bírója. Éppen az ilyen védtelenné vált gyülekezetért fog hadakozni. A Szentlélek ott, ahol a világ fejedelme oly hatalmas, hogy ellene már senki, mint vádló és bíró nem mer fellépni, maga lép fel vádlóként, de védőként is: „És az, mikor eljő, megfeddi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében.” Igaz, a világ soha nem akarja elismerni bűnösségét. A Szentlélek azonban meggátolja azt, hogy a világ valaha is tudatlansággal védekezze. Mióta kiáradt a Szentlélek, a világ tudja, mi a bűn, és ezt elodázni az örökkévalóságig lehetetlen. Isten nem engedi, hogy az igazságtalanság legyen az utolsó szó. Mióta a gyülekezetnek elküldetett a Szentlélek, az igazság a jogtalanságnak minden elharapózása mellett sem marad halott és legyőzött. Minduntalan jelentkezik és szót kér. Sőt! Nem lesz a világnak többé nyugalma, mert maga a Szentlélek szertejár, minduntalan megbünteti a lelkiismeretében. S a szegény gyülekezetben, amelynek nyögnie kell a világ fejedelmének ökölcspásai miatt, a Szentlélek mint Vigasztaló megbizonyítja, hogy valóban megítéltetett a világ fejedelme. Bizonyára ez az értelme a homályos szavaknak: „És az, mikor eljő, megfeddi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében: Bűn tekintetében, hogy nem hisznek énbennem; És igazság tekintetében, hogy én az én Atyámhoz megyek, és többé nem láttok engem; Ítélet tekintetében pedig, hogy e világnak fejedelme megítéltetett.” (Jn 16,8–11)

De gondoljunk még egyszer arra, hogy Krisztus az, aki legyőzte a világnak minden borzalmat keltő hatalmát, a nagy világnehezéket. Nem mi győztük meg, nem mi vagyunk a győztesek. Mi keresztyéneként is eléggé láthatóan hordozzuk a földön a világ

bélyegét a homlokunkon. Szomorkodunk, aggodalmaskodunk, sírunk, jajgatunk, megbotránkozunk, kirekesztetünk, megölettettünk. Szét is fogunk szóratni, „mindenki a magába”, a gonosz napon magára hagyjuk Urunkat. Krisztus, akit győzőnek mondhatunk, valóban egyedül van. Mi magunk is okai vagyunk annak, hogy ez a világ olyan szegény, nyomorult, és olyan bűnös, mint amilyen. De ti, akik felismertétek, hogy mi a bűn, és felismertétek Krisztust, mint egykor az ő tanítványai is, amikor megtagadtátok őt – vizasztalódjatok! Ő még ennél a bűnnél is erősebb. Szabad reá néznünk, s nem magunkra, s reá vetett bizodalmas tekintettel vizasztalódva ezt mondanunk: még ott is, ahol a magunk szíve kárhoztat minket: meggyőzetett a világ fejedelme, és a vádló elnémíttatott.

„E világon aggodalmaskodtok.” Igen, telve vagyunk aggodalommal, s mindegyikünk jól tudja, hogy mi aggasztja őt, hol érzi magát a világ fogaskerekei között. Ez az elmúlt héten világosodott meg előttem, amikor egy kórház nagy termében olvastam ezt az ígét. Ó, ott mindenki a maga külön világára gondolt, s ez a személyükben szorongató s reájuk nehezedő szétzúzott ujj, roncsolt tag, vakbélgyulladás, kioperált vese volt, rá gondolás az otthon maradt gyermekekre, munkahelyre, amelyet közben el lehet veszíteni, vagy pedig az a feljajdulás, hogy az egész világ egyetlen véres kórház. Milyen is ez a világteher, amely most mindenkire személyesen ránehezedik. De íme, itt most ez mondatik nekünk: Nézz arra, aki az egész világ terhét hordozza! „E világon nyomorúságotok léssen, de biztatok: én meggyőztem a világot.” Ámen.

Hasonlat az asszonyról, aki szült

János 16,20–24

„A világ pedig örül.” A világ! Vannak keresztyének, akik vitatják, hogy tud-e a világ egyáltalán örülni? De valóban úgy van, ahogy itt Jézus mondja: a világ tud örülni! Az Alkotó a világot nem olyan nyomorultnak teremtette, hogy ne rendelt volna ki benne helyet az örömeinek. Ahogyan a Teremtő ebben a tavaszi időben, amelyik végre beköszönt, megteremtette a feketerigó visszafojtott ujjongását, amint megteremtette a szántóföldeken a vad nyomát követő kutya örömteljes ugatását, éppen úgy megajándékozta az emberi teremtményt is örömeire való képességgel. Nemcsak a sóhajt és a sírást engedi meg, hanem van ideje az ujjongásnak és nevetésnek is.

Feltűnően erőteljesek a világ örömei, oly erőteljesek és vonzóak, hogy az átlagembernek nehezebbé esik kivonnia magát ígézetük alól. A világ tud is örömeinek erejéről, amelyeket nyújtani tud. Ezért a világtörténelem minden nagyhatalmú embere népének nemcsak kenyeret ígért. Tudta, hogy az a nép, amelynek csak kenyere van, éppen úgy lekókad, mint a növény, amelynek van ugyan nedvessége és trágyázott földje, de nincs napsugara. Ezért nemcsak kenyeret ígérnek, hanem e mellé élvezetet, látnivalót, játékot is. Mert az ember nemcsak élni akar, hanem örülni is.

Azonban ez az öröm – mint az egész teremtés is – többé nem olyan, amilyennek lennie kellene. E világ örömein féreg rág. Az ember nem tud teljesen bízni bennük. Ezt a világ is tudja. Elárulja ezt közmondásaink bölcsessége, amikor becsületesen megállapítja, hogy „nyugtával dicsérd a napot”, „nincsen rózsa tövis nélkül”. Ezt már a pogány költők és az ókor bölcsei is tudták, amikor arról panaszkodtak, hogy az öröm minden serlegében legalul zavaros seprő, keserű üledék van. Talán innen a szokás, hogy iddógáláskor a poharat soha nem ürítik ki fenékgig. Félelem, aggodalom ez attól, ami e világ minden örömének, örömpoharának a fenekén vár, az ürességtől. Ez az a borzadály, amely a világ valamennyi öröméhez tapad: ez az öröm véges! Az öröm-serleg fenekén a halál leselkedik. Elmúlik a világ, s vele ennek örömei is. Nietsche, e világnak fanatiku-

sa, ezt mondja: „Mégis minden öröm örökkévalóságot akar, igen, mély örökkévalóságot.” Éppen azt akarja, aminek nincs birtokában – maradandóságot akar, örökkévalóság után sóvárog.

Krisztus ezzel szemben megállapítja, hogy az ő gyülekezete a világon nem fog örülni: „Ti szomorkodtok”! Ez nagyon különösen hangzik. A legszívesebben védekeznénk, tiltakoznánk ellene. Mintha Krisztus látná tiltakozó mozdulatunkat. Szavait azzal az ünnepélyességgel vezeti be, amellyel csak akkor szokott szólni, amikor ellenkezést vár: „Bizony, bizony mondom néktek, hogy sírtok és jajgattok ti, a világ pedig örül: ti szomorkodtok.” Csakugyan nem könnyű megérteni, hogy e világon éppen a keresztyén gyülekezetet fog sírni, jajgatni és szomorkodni. A keresztyén gyülekezetben mind a mai napig elég sok hang hallatszik, amelyik tiltakozik az ilyen elgondolás ellen. Modern üzleti fogás, hogy a kiszolgáló személyzetet arra kötelezik és tanítják meg, hogy állandóan barátságosan mosolyogjon. Van olyan keresztyénség is, amely a legjobb szándékkal – Krisztusért – állandó mosolygó propagandaarcot ölt a világ előtt, állandóan emelkedett hangulatot mutat, mintha az egész keresztyén élet erre a melódiára volna hangolva: „Csak vidáman, csak vidáman, napsugár az életünk!” A szomorúság itt azt tapasztalja, hogy alapelszzerűen félretaszítják. Megtagadják tőle a helyet a keresztyén életben.

De, Isten az ő Igéjében emberibb és természetesebb. Ábrahám siratja Sárát, Dávid panaszkodik barátja, Jonathán miatt. Jób szabad folyást enged fájdalomainak. Az sem véletlen, hogy a Szentírásnak van egy könyve, amelynek a címe: Jeremiás siralmai. Jézus sír a tengerparti városok miatt, sír Lázár sírjánál és sír Jeruzsálem felett is. Az apostolok cselekedetei könyvében a legelső „pünkösdi örömujjongásnak” fényében is ez áll az első keresztyén vértanúk kimúlása után: „Istvánt pedig eltakaríták kegyes férfiak, és nagy sírást tőnek rajta.” Nyomát sem leljük annak, hogy a keresztyén gyülekezetben kötelező lett volna a mosolygás. Örül az örülőkkel és sír a sírókkal, amint Pál is mondja ezt. A gyülekezetben a szomorúságnak törvényes helye van.

Igen, van olyan keresztyén szomorúság, amelyik – másként, mint a mesterkélt mosoly – prófétai bizonyosságtétellé válhat a világ előtt. A gyülekezetnek ma is, mint minden időben, elég alkalma van arra, hogy ne nevéssen a többiekkel ott, ahol annyian nevetnek, ahol meg sokan ujjongva tapsolnak, ott állhatatosan nadrágzsebbe sülyesztve tartsa a kezét. Ha szomorkodnia kell a világ folyása miatt, annak – ha valahol – elsősorban a gyülekezetben van a helye. Sokkal inkább illik a keresztyén gyülekezetbe, hogy búslakodjék, mivel az állapotok nem olyanok, amilyeneknek lenniük kellene, mintsem hogy zabolátlanul ujjongjon. Ha valakinek egész mélységében fel kell ismernie, milyen romlást hoz ez a korszak, hát ki más az, ha nem a gyülekezet? A világ nem tudja felismerni, hogy mi a sötétség, mivel nem látta a világosságot. Te azonban, keresztyén gyülekezet, láttad a nagy világosságot, azért többé nem érezheted jól magad a sötétségben. Láttad az örök életet! Ezért még a koporsók mellett is másként kell szomorkodnod, mint másoknak, a világ fiainak, akik nem tudják, mi a halál. Te láttál már drágagyöngyöt, azért nem tud többé kielégíteni a világ gyöngyeinek hamis fénye. Megízlelted a mennyei kenyeret, ezért soha többé nem tud megelégtetni a világ édessége. Nem tehetsz egyebet, minthogy: éhezél, szomjúhozol és böjtölsz. Te, aki Isten Igéjében megláttad az új eget és az új földet, tudod-e ezután bámulni az ó-ég és ó-föld varázsát? Ez az oka annak, hogy Krisztus törvénye helyet jelölt ki a szomorúságnak is.

De az Úr ennek még egy közelebb fekvő okát is megjelölte a gyülekezet számára. A gyülekezet látta az Üdvözítőt! Azért tud a maga bűnéről is, s ez az ő tulajdonképpeni szomorúsága. Bánkódik önmaga felett, szenved a vétkeért. A világ csak akkor ismeri fel a bűnt, ha ennek gonosz és fájdalmas következményei vannak. De a gyülekezet tud olyan bűnről is, amelyik megbocsátás után kiált. Ezért nem tudunk többé vidáman és

gátlás nélkül vétkezni. A bűn lelopja a szájról a mosolyt, a szemekből a fényt, a szívekből az örömet. Sok olyan dolog, amit a világi ember látszólag ártatlanul élvez, a keresztyén embert földre sújtja, mivel ő látta Krisztust! Minthogy Krisztus is ismeri ezt a szomorúságot – Pál Isten szerinti szomorúságnak mondja –, ezért jelöli ki a gyülekezetben az őt megillető helyét, oly magasztosan, szinte e szent parancsallal: „Bizony, bizony mondom néktek, hogy ti sírtok és jajgattok, a világ pedig örül.”

Krisztus gyülekezetének erről a szomorúságáról épp az ellenkezőjét mondhatjuk, mint amit a világ örömeiről meg kellett állapítanunk: ez az isteni szomorúság végül is örömmé válik. Aki ennek a szomorúságnak a kelyhét megragadja, aki nem taszítja félre, hanem kezében tartja, ha mindjárt remegve és csüggedten is, aki végül egészen kiüríti azt, azzal úgy lesz, mint amikor gyermekként cukros vizet ittunk. A fenekén néha nagyon is édes, leírhatatlanul édes volt ez a cukros víz. A kehely feneké azért édes, mert az alján a megbocsátás vár. Aki a bánat és töredelem kelyhét issza, az eljut a megbocsátás és az örök élet édességéhez, igaz lesz számára az ige: „A ti szomorúságtok örömmé fordul.”

Ez az a hallatlan fonákság, amelyről a keresztyén ember minden keresztyén szenvedése alatt is tudhat: e világon a világosságon át, gyakran csillogó és kirívó világosságon át vezet az út a sötétségbe. Isten országában azonban sötétségen, gyakran mély sötétségen át vezet az út az igazi világosságra. E világban gyakran duzzadó, fénylő életen át vezet az út a halálba. Isten országába azonban halálon keresztül, gyakran igen fájdalmas és hosszú ideig tartó halódáson át visz az út az életre. E világban az örömről át szenvedésre lehet jutni. Isten országában ellenben, a szenvedésen át a dicsőségbe, szomorúságon át az örömről. Itt az öröme az utolsó szó, mivel Istené a végső szó! Erre a nagy viszásságra mutat rá Jézus e szavakkal: „A ti szomorúságtok örömmé fordul.”

Szomorúságon át – örömről! Hogyan is megy ez, hogyan is lesz ez? Milyen erő idézi elő ezt a hallatlan fonákságot? Szellemi törvényszerűségről van-e szó, amikor a szomorúság egy bizonyos tartalma után – mint ahogy az inga visszaleng – jön az öröm, ahogyan az éjszaka után hajnal hasad, a télre tavasz, s eső után napfény következik? Ez nagyon is bizonytalan volna, aminek nem tudnánk igazán örülni. Ki kezeskedik arról, hogy ez a bölcsesség: „Eső után napfény!”, valóban be is következik? Változatosság okából, nem lehetne ennek a fordítottját is mondani? „Eső elől futunk, s csorgó alá jutunk”? Ha a nagy fordulatról szóló üzenetnek valóban örülni akarunk, akkor kezes is kell rá! Az ember nem tud zavartalanul örülni annak, ami pusztán véletlenség. A kezes pedig senki más, mint maga Jézus Krisztus! Ő a biztosíték arra, hogy a gyülekezet szomorúsága valóban örömmé változik. Ő maga váltja át a szomorúságot örömmé! Azon az éjszakán, amikor ő a világra jön, nem hiába hirdeti az angyal az égből eme szavakat: „Hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lésszen.” Így, és nem másképpen fordul a szomorúság örömmé!

Ez a fordulat tehát nem magától következik be. Szándék és terv volt az, s íme, itt van az, aki a megvalósítója! Nem olcsó ez az öröm. Ki kellett küzdeni, harcolni és meg kellett szenvedni valakinek érte. Vér tapad ehhez az örömhöz, Jézus Krisztus vére! Mivel Krisztus meghalt a kereszten, harmadnap feltámadott, ezért, egyedül ezért „szomorúságtok örömmé fordul”. Pontosan tudjuk a nagy fordulat idejét és helyét, nagypéntek és húsvét között. Ekkor ment végbe ez a fordulat, a tengely akkor fordult meg s ott változott a szomorúság örömmé. Mivel Krisztus fenékig kiürítette a poharat, amely szüntől volt a világ bűnével, halálával, ezért az isteni szomorúság kelyhe mindenkinek, aki hisz: élet és öröm, ezért áll a mai napig a gyülekezetben az asztal és a kehely: az üdvnek és örömmé kelyhe.

Krisztus keresztfán elhordozott szenvedése, amelyet egyedül ő ismer, és neki kell elszenvednie először, a tanítványokra is vet némi árnyékot. Hozzá tartozik az aláztatóságához, hogy ő, akinek a keresztet egyedül kell viselnie, a tanítványainak bizonyos „együtt-szenvedéséről” szól. Mert, amikor a Pásztorukat megverten látják, a nyáj is szétszóródik. Mert, amikor győzedelmeskedni látják rajta a gonosztságot, ők is „sírní és jajgatni fognak” De ki ne jajgatna ilyen esetben? Szomorúságuk akkor olyan nagy lesz, hogy azt ők el nem bírják, ha „egy kevés idő múlva el nem múlna”. Az ő „együttes szenvedésük” el fog múlni, mint a szülés fájdalma. „Az asszony mikor szül, szomorúságban van, mert eljött az ő órája: de mikor megszüli az ő gyermekét, nem emlékezik többé a kínra az öröm miatt, hogy ember született e világra. Ti is azért most ugyan szomorúságban vagytok, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a ti szívetek, és senki el nem veszi tőletek a ti örömeteket.”

Jézus ezzel arra a feltűnő megfigyelésre emlékeztet, amelyet már nem egy édesanya megerősített. Az édesanyák megtartják ugyan emlékezetükben egy foghúzás vagy valamely műtét fájdalmait, de a szülését nem, amelynek a seb egész terjedelme miatt olyan nagynak kellene lennie, hogy senki sem bírja el azt. A fájdalmakat az anya, egy idő után, már egyáltalán nem tudja emlékezetébe idézni. A Teremtő gondoskodott arról a maga jóságosságával, hogy ezt az emlékezetben elhalványítsa a gyermek felett való öröm. Így, amint sajátságos természetűek a szülési fájdalmak, sajátságosak azoknak szenvedései is, akik Krisztus nyomdokában viszik a keresztet. Ebben megvalósul valami abból az ígéretből, hogy az ő igája gyönyörűsége és az ő terhe könnyű. Ezzel a gyülekezet fontos eligazítást nyer, milyen titokzatos folyamat az, amelyet vértanúságnak mondanak. A vértanú szenvedése hasonlít a vajúdo anya szenvedéséhez. Ezt a szenvedést annak várása tölti be, amiért a vajúdas történik. A keresztyén egyházban talán nem is lenne vértanú, ha a vértanúság nem a szüléshez hasonlítana. Ide tartozik az a felettebb vigasztaló szó, amelyet Jézus a végső idők nyomorúságáról mond, hogy senki sem tudná elviselni, ha azok a napok meg nem rövidítették. Az asszony „nem emlékezik többé a kínra az öröm miatt, hogy ember született erre a világra”

A tanítványok sírása és jajgatása a keresztre feszített Úrért azonban nem tiszta vértanúságot jelent. A tanítványok nem büntelenül szenvednek. Aki ott van a kereszten – s ezt tudják a tanítványok –, értük és az ő bűneikért szenved. „Egy kevés idő” – úgy látszik, hogy minden megsemmisül, nincs reménység, nincs többé megbocsátás, csak a bűnük áll nyomasztó nagyságban előttük. Halljuk az emmausi tanítványoknak halálosan szomorú beszélgetését. Itt az a vétek sír és jajgat, amely meg nem bocsátottan nehezedik a lelkiismeretre. Jézus eltűnt a szemek elől, nem tudják, mi lesz a bűnükkel. Nem ismerjük-e mi is az ilyen sírást és jajgatást? Nincsen olyan időszakunk, nincsenek-e olyan napjaink és óráink, amikor szűkölködünk a megbocsátásban, szűkölködünk a reményben és az örömben? Amikor reánk nehezedő gondokkal, vádló lelkiismerettel vonszoljuk magunkat, gyötrődünk éjszakákon át? Ha van itt ilyen ember, csak egyetlen is, ennek az egynek prédikálom most, akinek van kedve jajgatni, aki legszívesebben kifutna és valamely fal mögött szabad folyást engedne fájdalmának, mert elvezítette Krisztus vigasszal teljes tekintetét. Neki szól most az üzenet, amelyet nem hiába hívnak örömmüzenetnek. Az ige arról szól, hogy van viszontlátás, miután őt egy kevés ideig nem látták.

De ha vannak itt mások – s nagyon sok ilyen van –, akiknek az örömmüzenet semmit sem mond, talán unatkoznak is, akiknek szívében csak lagymatagság, érzéketlenség van, ez nem enged sem örvendezni, sem jajgatni, de abban az állapotban vannak, amikor az ember nem tud többé együtt örülni a világgal, mivel átlátott ezeknek az örömmüzenetnek egész varázsán, de a gyülekezettel nem tud még részt venni abban a szomorúság-

ban, amely megtermi az életet és örömet – szinte úgy mondhatnánk, hogy a két szék között ül és nincsen semmije! Ha ez így van nálad, bizony, ez a legnagyobb nyomorúság. Jézus azonban tekintettel volt erre a nyomorúságra is, mikor ezt a barátságos tanácsot adja: „Kérjétek!” Ezt a tanácsot még egyszer a szívekre helyezi: „Bizony, bizony mondom néktek, hogy amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja néktek. Mostanáig semmit sem kértetek az Atyától az én nevemben.” Milyen sokunkra találó ez szó szerint: Valóban, mostanáig semmit sem kértünk az Atyától az ő nevében. Kezdjük el hát a Jézus nevében, a Jézus nevére való hivatkozással emlékeztetni az Atyát, hogy Krisztus a mi szomorúságunkat öröme fordította. A Jézus nevében való imádkozás teljes meghallgattatást remélhet. „Kérjétek és megkapjátok, hogy a ti örömeitek teljes legyen.”

Teljes öröm. Mi az? Az, amit mindannyian szeretnénk. Az ilyen öröm utáni vágyakozás gyűjtött ma bennünket össze. Fenéig való, mindvégig való öröm, olyan öröm, melyet tőlünk sem a körülmény, sem az idő el nem rabolhat. Ez volna a tökéletes öröm. Ez pedig nem ezen a világon terem, az égből jön és a Lélek teremti meg. Ez a „Szentlélekben való öröm”. Aki az Atyát a Fiú nevében kéri, annak részesülnie kell ebben. Mivel ez az öröm a mennyből ered, azért semmitől sem függ ezen a világon. Ha van itt közöttünk olyan ember, aki életében szélteben-hosszában az öröme semmiféle lehetőséget nem lát, tudja meg, számára itt van a lehetőség az öröme, a tökéletes öröme, amit nekünk senki nem adhat, de el sem vehet.

Ez a teljes öröm: erő! Az utóbbi időkben gyakran lehet olvasni utazási és hétvégi hirdetéseket, e jelszó alatt: „Az öröm: erő!” Igen, az erő az: öröm. Az öröm erőt teremt. De persze, minden azon fordul meg, milyen öröm és milyen erő? Valamilyen erő akkor tökéletes, ha világ, pokol és halál nem győzhet rajta. Nem véletlen, hogy a tökéletes örömet a haldoklók arcán ismerhetjük fel igazán. Egy halálos beteg kijelentésére gondolok, melyet nem egyhamar felejték el: „Néha oly könnyelműen beszélnek a másvilágra való átszenderülésről, oly könnyedén beszélnek a másvilágról, mégis mikor meg kell halni, minden másnak látszik. De az evangélium mégis csak evangélium marad örökre.” Ilyen a tökéletes öröm. Szemtől szembe a halállal is van evangélium. Kérjétek és kapjátok, hogy örömeitek teljes legyen az utolsó lélegzetvételig, sőt ezen túl, az örök életig. Ámen.

A Főpap személye

Alapige: János 17,1–5

Itt, mindjárt a „főpapi ima” bevezetésénél megmondjuk, s adja Isten, hogy a Szentlélek megerősítse és szárandó szívünkbe írja ezt: „Elvégeztem a munkát, amelyet reám bízta, hogy végezzem azt.” Többé ne tartson fogva minket az a csüggesztő benyomás, hogy Isten mit sem cselekedett a világon érettünk, emberekért. Az a balga fontoskodás, s a magunk túlbecsülése se tüzeljen minket, mintha Isten munkája itt a földön csak mirajtunk múlna, s mindenikünk ügye elveszne a földön, ha megtagadnánk azt. A világ királyai így vannak. Emberektől függnék, s elvesznek, ha nem áll „az utolsó ember is a maga őrhelyén”. Ámde, nem így Isten. Anélkül, hogy kérdezt, hívott vagy kényszerített volna minket, egyedül Fia által elvégezte munkáját a földön. Nem volt szüksége arra, hogy támogassák, mintha gyenge volna, vagy szüksége volna reánk. Nem! Mi abban az Istenben hiszünk, aki a maga ügyét maga is el tudja végezni! Sőt, akik azt gondolták, segítségére kell sietniük, sőt az ügyét meg kell menteniük, a próbálkozásokon olykor-olykor nyomorúságosan összetörték. Ige – akár tetszik, akár nem –, ha még úgy bosszant és megbotránkoztat is bennünket ez az igazság, amit Krisztus

mond: „Elvégeztem a munkát, amelyet reám bízál, hogy végezzem azt.” De miben áll ez a munka, amelyet reá bízott az Atya, amelyről ő azt mondja, hogy ő elvégezte azt? Krisztus kijelenti: ez abban áll, hogy ő Atyját e földön – most bukkan fel az a kissé idegenszerűen ható szó, amely fénysugárként vonul át szinte az egész fejezeten – megdicsőítette. „Én dicsőítettelek téged e földön.” De miképpen dicsőítette meg Atyját? Elsősorban azzal dicsőítette meg, hogy a másvilágról, ahol öröktől fogva volt, az időbe jött, emberré lett, olyannyira emberré, hogy ezt mondhatja: „Aki engem látott, látta az Atyát.” Úgy dicsőítette meg az Atya a Fiút, illetve a Fiú az Atyát, hogy azt, aki „láthatatlan volt”, láthatóvá tette. Lépésről lépésre, nyomról nyomra, az utolsó lehetőleg láthatóvá tette. Minden falat kenyérrel, melyet megtört, tüntetőleg tekint az égre, hogy dicsőítse az Atyát, hálát adjon neki az emberek előtt. Isten az ő dicsőségét ott teszi láthatóvá, ahol azt a legbosszantóbban rombolják le, a felismerhetetlenségig torzítják el, éppen ott, ahol a föld a legkevésbé sem látszott Isten földjének. Vakokon és bénákon, szegényeken és gazdagokon, bélpoklosokon, sőt a halottakon is láthatóan felragyogtatta az Atya dicsőségét. Egy elveszett világban, amely sötétségbe és tudatlanságba bonyolódott, olyan világban, amelyet Isten és az ő ügye iránti gyűlölet és közöny tart fogva, amely naponta visszaél Isten nevével – egy ilyen világban a nevet Isten dicsőségére használja, megnevezi őt, kér és tanít minket imádkozni: „Szenteltessék meg a te neved!” Így történik a dicsőítés. E poros földön mindenütt, sőt, ahol legporosabb a föld, felállítja mennyei Atyjának parancsait, és tiszteletben tartja Isten parancsolatát, akaratát. Jézus engedelmes volt mind a keresztfának haláláig. Az, aki emberré lett, mind a kereszting engedelmes volt. Az most az Atya előtt áll, és szól: „Én dicsőítettelek téged e földön: elvégeztem a munkát, amelyet reám bízál, hogy végezzem azt.”

Az által pedig, hogy Krisztus elvégezte a dicsőítésnek ezt a munkáját a földön, „tündöklő hajnalszaggal”, a „világ világossága” lett e szánandó világ számára. Aki e világosságot követi, nem járhat sötétségben, hanem övé lett az életnek világossága. A világosság fiává lett. Ámde ő, és nem mi vagyunk a világ világossága! Ő végezte el a munkát, dicsőítette az Atyát, ő, és nem más! Aki olyat keres, aki ezt megtette vagy meg tudta volna tenni, ám keresse, ha nem restelli a fáradságot. Eleget kutatnak olyan emberek után, akiken Isten dicsőségét szeretnék szemlélni. Nektek, akik évek óta nézelődtek itt a földön, keresve olyan embert, akin végre megláthatjátok, hogy van Isten, igazatok van, ha csalódba panaszkodtok. Még sohasem akadtatok olyanra, aki megtartja Isten parancsolatait, s „valóban keresztyén”, akin végre bizonyosságát lehet látni Isten létezésének. Nagyon is igazatok van. Mehettek, ameddig csak elmenni tudtok, nem találtok olyat, akiben ne csalódnátok.

Nem mi dicsőítettük az Atyát, azért volt szükség Krisztusra, aki mindig dicsőítette őt. A legnemesebb életben is mily kicsiny területre zsugorodik a hely, amelyet Isten dicsőségére fel tudunk mutatni. Örülj, ha nem halmozol szégyent szégyenre! Nem vagyunk-e valamennyien ragacsos ujjú gyermekek, akik amihez csak hozzáérünk, mindent otthagyjuk a mancsunk nyomát? S mi még azt gondoljuk, hogy Istent dicsőíteni tudjuk? De Jézus határozott megbízatással éppen azért jött erre a világra, hogy itt megdicsőítse mennyei Atyját. Jézus eleget is tett megbízatásának. A mennyei Atya megdicsőítettett, örökre megdicsőítettett itt e földön. Aki Isten létének bizonyosságát keresi, az nézzen Krisztusra. Ne emberekre nézz! Átkozott az, aki testre bizza magát. Messze világitó napi események éles lidércfényére se nézz! Ennél nem látod Isten dicsőségét. A „történelem Istene”, a vér és a könny istene marad. A templomok és kápolnák fényeire se tekints! Azok a gyertyák, melyeket Isten dicsőségére igyekszünk gyújtani, többé-kevésbé valamennyien „kormosak” Tudós szobáink és bölcsesség templomaink gonosz és tompított fényére se tekints. Ott még csak meg sem kísérelük dicsérni Istent. Nézz

arra, akinek különleges és egyszeri megbízatása volt, hogy dicsőítse az Atyát a földön. Csakis reá nézz! A Fiú arcáról, aki az Atya előtt áll, az a tiszta fény árad a szívünkbe, amelyről Pál apostol így szól: „Mert az Isten, aki szólt: sötétségből világosság ragyogjon, ő gyűjtött világosságot a mi szívünkben az Isten dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világoltatása végett.” (2Kor 4,6)

Továbbá azt halljuk: Mivel Krisztus dicsőítette az Atyát a földön, azért van meg köztünk, emberek között a földön az, amit istenismeretnek mondhatunk. „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” Már most, már itt megismerhető Isten. Meggondoltan és nyomatékosan mondom: „most”! Az utolsó időkben sötétség tör reánk, amely mindig is megvolt, de most koncentráltan jelenik meg. Kitűnik, hogy földi hatalom nem ér fel e sötét hatalommal. Ti, szülők, akik szorongó lelkiismerettel nézitek, mint lépnek gyerekeitek a sötétségbe anélkül, hogy követhetnétek, anélkül, hogy határozottan meg tudnátok óvni őket, ti, többiek, akik az egyházban felelősnek tudjátok magatokat, hogy minél több, sőt lehetőleg minden ember eljusson Isten ismeretére, ti valamennyien, akiknek szívügye a bel- és külmisszió, és akiknek fel kell ismernetek, hogy a sötétség legyőzhetetlenül és ellenállhatatlanul hömpölyög felétek, ti mindnyájan vessétek most gondjaitokat a Főpapra, aki az Atya munkáját úgy végezte el, hogy dicsőítette Őt a földön, hogy így az emberek eljussanak az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus ismeretére. Ha nekünk, Isten országa munkásainak, csakis magunkra kellene néznünk, egyszerűen laposra nyomna bennünket az ellenállás súlya. De ne nézzetek reánk, lelkipásztorokra, reánk, egyházi és világi munkásokra. Nézzetek Krisztusra és vessétek ügyeteket reá. Egyedül Reá. Ő végezte el úgy az Atya munkáját, hogy az megáll minden ellenállással szemben. Bizonyos, hogy most olyan vihar kerekedett, amely ki tud oltani minden fényt, a templomi fényeket is, Ó, Isten, könyörülj rajtunk! De többé semmi nem oltja ki azt a tüzet, amelyet Krisztus vetett a földre és gyűjtött meg itt.

Itt világosság támad. Ez a világosság maradandó. Itt dicsőített meg az Atya. De miképpen? Ha most, amikor az éjszaka, mely most rázuhant a népekre, elsötétíti az ember kedélyét? Hogyan, ha fénylik ugyan a világosság, de bennem üresség honol, sötétség és hideg uralkodik? De most se nézz magadba, ahol valóban sötétség van, hideg és üresség! Tekints el magadtól, nézz a Főpapra, csakis az ő örök arcára. Itt dicsőül meg az Atya a földön. Vagy csakugyan úgy volna, ahogyan egy természettudós ridegen megállapította: „A hit iránti fogékonyság a mai nemzedékben zuhanva fogy.” Mi lenne, ha egy nap, ennek a hit iránti fogékonyságnak utolsó szikrája is kialudna? De kérdezem: a mi hitbeli képességünkre alapította-e Isten a maga ügyét a földön, avagy arra a műre, melyet Krisztus végzett el értünk? Bármint áll is a dolog ezzel a hitbeli képességgel, a Fiú megdicsőítette az Atyát a földön és hozzátette: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” (Jn 17,3)

De ha nem akarom megismerni Őt? Ha vannak ugyan időszakaim, amikor szeretném látni a dicsőítés tényét, s szeretném, ha az magával ragadna engem, majd meg hirtelen, egyáltalán nem akarom? Ha újra annyira felülemelkedik a test természetes tunyasága, hogy minden kötél szakad, ha a szívem aléltasága ólomként nehezedik életem napjaira, s bizonyos bűnöket ismét jobban szeretek, mint Istent? Habár évek óta minden reggel és minden este kéred: „Tiszta szívet teremts bennem, óh Isten, és az erős lelket újítsd meg bennem.” Mégis oly kevés, szinte szóra sem érdemes, ami újra meglátszik rajtad? Olyan kevés, hogy a legjobb esetben is csak szégyenletes kezdeti állapotban marad az ilyen megújulás, s ha jól halad – csak kis értékű és csekély jelentőségű. Nem kétségbeejtő ez? Az volna, ha magadra és szívedre kellene tekintened. De ki parancsol rád, hogy magad-

ra nézz? Ellenedre és szíved ellenére is megdicsőítette Krisztus az Atyát itt a földön. Éppen, mivel ilyen a szívünk, vállalta munkáját itt a földön, anélkül, hogy segítségül hívna minket, hiszen tudja, mennyire cserben hagynánk őt és az Atyát, ha a mi szívünk-re akart volna építeni. Végeredményben éppen az Atya és a Fiú helyes megismeréséből adódik, hogy ő mégis az Atya, és hogy Krisztus azért Krisztus, mert gyengeségemen Főpaként könyörül.

Gyengeségünkön dicsőítette meg Krisztus az Atyát, s úgy dicsőítette meg, hogy nekünk az örök életet hozta: „Amiként te hatalmat adtál néki minden testen, hogy örök életet adjon mindennek, amit néki adtál. Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit te elküldtél, a Jézus Krisztust.” Az utóbbi időben, kezdünk megint erősen gondolkozni azon, hogy mit jelent az „élet”. Milyen bizonytalan és fenyegetetett dologgá válik az, amit az életen értünk? Látjuk, milyen sok esetben egyetlen szálon múlik ez az élet? Milyen másképpen kezdjük énekelni azt az éneket, mely így kezdődik: „Az életben halál vesz körül bennünket.” És most Krisztus nekünk, akik nagyon is szárandók vagyunk ott, ahol az életünkéről van szó, nem nyolcvan vagy száz esztendő, hanem örök életet ígér. Örök életet! Világos, hogy ezt kézzel megfogni nem tudjuk. Amilyen kevéssé alkalmasak kezeink arra, hogy izzó szentet fogjanak, éppen oly kevéssé vagyunk alkalmasak az örök élet hordozására. Mi test vagyunk. Minél haszontalanabban viselkedünk e rövid földi életben, annál inkább kitűnik, hogy test vagyunk. A test elpusztul, mint a levágott fű, mint a mező virága. Amennyire nincs képességünk arra, hogy higgyünk, annyira nincs képességünk arra sem, hogy éljünk! Ó, megértem, nagyon is megértem azokat, akik e fényel szembenézve nem tudják felfogni, hogy nekünk örökké kell élnünk! Aki megretten azon, hogy minden test olyan halandó, néha hívőbb, mint az, aki pirospozsgásan úgy beszél az életről, mintha az önmagától értetődő dolog volna. Mi adjunk hálát Istennek! Krisztus nem a mi életképességünkre épít és néz, amikor az örök életet ígéri, hanem ő hordozza azt a maga kezében, és valójában arra épít, hogy az Atya hatalmat adott neki erre. Nem mi, hanem ő hordozza a mi örök életünket, aki azért jött a földre, hogy számunkra az örök életet hozza. Hála Istennek, nem mi vagyunk az örök életnek hordozói, hanem Atyja tette őt az örök élet hordozójává, amit egyébként egy test sem tudna hordozni rajta kívül. Neki adatott minden hatalom mennyen és földön, minden testen. Ám bömböljenek a halálorgonák, ám fojtsanak a halál, emésszenek a krematóriumok, s rágják a férgek azt, ami rágható, örök életünk jó kezekben van: „Amiként te hatalmat adtál néki minden testen, hogy örök életet adjon mindennek, amit néki adtál.”

Azonban figyelemre méltó az, hogy itt Krisztus még testben van. Kereszten való szenvedésének még a küszöbén áll. Szenvédeése még nem mögötte van, hanem előtte. Az emberek nemsokára megalázzák, gyötrik és gyalázzák. Az ő teljes eltakarásának órájában maga a nép is elveszti világosságát. Ebben az órában válik nyilvánvalóvá, hogy az ember – még a kegyes ember is – nemsokára hogy nincs abban az állapotban, hogy megdicsőítse az Atyát, hanem inkább az ellenkezőjét cselekszi annak, amit Isten megdicsőítésének nevezhetünk: az ember megfeszítheti a Fiút! De valójában éppen ezen órában végzi el Jézus az Atya munkáját, dicsőíti meg őt, mennyei Atyját egészen addig, amíg kiáltását halljuk: „Atyám a te kezeidbe teszem le az én lelkemet.” És a kereszthez vezető utunk a végső, legmeredekebb szakasza után három nappal lesz nyilvánvalóvá az egész világ előtt, mint dicsőíti meg az Atya a Fiát, és ad neki oly nevet, mely minden név felett való. Húsvétkor látják meg a tanítványok, és húsvétkor értik meg ezt Uruk győzelmesen sugárzó dicsőségében. A húsvét titkában tűnik ki az, mint adott az Atya a Fiúnak hatalmat minden test felett, s mint részesülnek az örök életben mindazok, akik a Fiút megismerték.

Most, miután a Fiú – mint egy szolga a napi elvégzett munka után – az Atya elé állt, ezt mondta neki: „Én dicsőítettelek téged e földön: elvégeztem a munkát, amelyet reám bízál, hogy végezzem azt.” Most ezt a kérést is az Atya elé viszi: „És most te dicsőíts meg engem, Atyám, te magadnál azzal a dicsőséggel, amellyel bírtam te nálad a világ letétele előtt.” Azt mondják, ez az egyetlen ima, melyet Jézus a maga ügyében mondott, imádkozva Atyjához. Pedig, ha jobban megfigyeljük, ez sem így van. Tulajdonképpen itt sem magáért könyörög Jézus Krisztus. Nem önmagáért kéri az Atya megdicsőítését, hanem érettünk, szánandókra való tekintettel. Jól tudja, hogy emberi alakzatban elvégezte az Atya munkáját. Vége felé közeledik az a földi munka, amelyet az Atya a karácsony és nagypéntek közötti időre szabott ki neki. De ezzel még nem gondol Krisztus arra – mondjuk el még egyszer: hála Istennek –, hogy minden munkát abbahagyjon érettünk. Krisztus azt is hallja, hogy a „teremtett világ egyetemben fohászkodik és nyög mind idáig”. (Róm 8,22) „Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.” (Róm 8,19) Ez a fohászkodás nem tarthat örökké. Ő tudja azt, hogy eljön a végső befejezés napja, mikor az Úr megváltja Sion foglyait. Ő, a feltámadottak első zsengeje nem marad egymaga. Eljön az idő, amikor megnyílik minden sír, és a tenger is kiveti halottait. Ami most csak jelképesen van meg itt e földön, az az új égben és új földön fejeződik majd be. E végső befejezésig sok teendő vár még Krisztusra. S ha most, földi napjai végén, megdicsőítését kéri az Atyától, ez azt jelenti, hogy most mindjárt arra a mindennapi munkára jelentkezik mennyei Atyjánál, amely megdicsőült állapotban vár rá. Nemsokára, mint örökkévaló Főpap, az örökkévalóságból folytatja Atyja munkáját, nem nyugszik meg addig, amíg dicsőségben meg nem jelenik, s vele együtt majd a szent angyalok is meg nem jelennek.

Máté evangélista szól arról a három tanítványról, akik az Urat megdicsőülése hegyére is követik. Elmondja, hogy ott olyan pillanat következett be, amikor arcra esnek, eltakarják szemüket, mert nem merészték nézni az Atya dicsőségét, mely Jézus arcáról tündöklött. Itt is hasonló a helyzet. A 17. fejezetben tanúi vagyunk az Atya és a Fiú közötti magános párbeszédnek. Ez nagyon is meghaladja a mi véges értelmünket. És mégis reánk vonatkozik. A mi ügyünkben áll a Fiú Főpapként az Atya előtt. Ezért nem gátolja meg, hogy emberi szemek és fülek tanúi legyenek mintegy távolból bár, alkalmatlan földi edényekbe foghassák fel ama magasztos szavakat. Ámde igen nagy magasságból érkeznek hozzánk, emberekhez eme szavak. A hegyi emberek hozzá vannak szokva ahhoz, hogy nagy magaslatokat lássanak. Van olyan, aki már 4000 méterre is felhágott. Itt azonban nekünk, embereknek lehetetlen az odajutás. Innen azokra a hegyekre látunk, amelyek minden más hegy felett sugároznak. Ezek azok a valóban örök hegyek, ahonnan számunkra minden segítség jön. Meg ne szűnjetek az éjszakából és nyomorúságból oda tekinteni, bízni ebben a magas és távoli fényben. E nemzedék egyedül úgy gyógyul meg, ha Istennek erre a dicsőségére felnéz, ha meggyógyul az örök életre! Ámen.

A Főpap köszönete

Alapige: János 17,6–8

„Az embereknek, akiket e világból nékem adtál: a tiéid valának, és nékem adtad azokat.” Így szól a Mester a tanítványai felől. Igen, így történt akkoriban, mikor Jézus a Genezáret partján járt, két embert munkában talált, odébb még másik kettőt is, akik atyjukkal a hálót javígtatták. Felszólította őket, hogy kövessék, mire ezek otthagyták hálóiukat, mindenüket, amijük csak volt, és csatlakoztak hozzá. Ugyanígy történt, amikor a vámszedő asztalnál Mátéra talált s elhívta: „Kövess engem!” Ő elhagyva szolgálatát,

helyét, követte őt, tanítványa lett. Ezek voltak azok, akiket az Atya a Fiúnak adott. Ő minden tanítványában új ajándékot látott, míg csak a 12-es szám be nem telt. Tehát nem ő nyerte meg őket tüzes beszédével, csodáival, személyiségének erejével. Nem, amikor megtörtént e földön a tanítványok elhívása, ezt már megelőzte egy mennyei végzés. A mennyben választattak ki a tanítványok és lettek az övéi. „Akiket e világból nékem adtál: a tiéd valának, és nékem adtad azokat.” Valóban bámulatos megállapítás ez!

A Mester tanítványaiban olyan ajándékokat lát, akiket az Atyának kell megköszönnie. Mi pedig azt mutatjuk, hogy milyen nagyon elfoglalt, nélkülözhetetlen szolgálcskák vagyunk, akik azt képzeljük, lótnunk-futnunk kell, hogy embereket nyerjünk meg Isten számára. Mi mindig csak magunkra tekintünk, arravalóságunkra, teljesítményünkre. Mégis ez van megírva: „Íme, az Úrnak öröksége: a fiak, az anyaméh gyümölcse: jutam.” Ha már a természetadta gyermekekre érvényes ez, mennyivel inkább Isten gyermekeire. Ha te magad Isten gyermeke lehetsz, ez nem a te dicsőséged, hanem Isten megfoghatatlan kegyelmének jele. Ha ez nem így volna, ki merészelne apa vagy anya lenni? Ki tudna nevelő vagy lelkipásztor lenni, ha nem támaszkodhatna hittel Jézus szavaira: „Tieid valának, és nekem adtad azokat.”

Ez a kegyelmi kiválasztásról szóló tan – hiszen erről van itt szó –, ma különösképpen örömmel, ha a felnövekvő ifjúságra gondolunk. A végső döntés, az utolsó szó fiaink és leányaink felől – hála Istennek – nem a földön történik. Természetesen világosan látnunk kell, hogy nekünk minden örömmel nemcsak örvendetesen, hanem megbotrántoztatóan is hangzik. Ezért hát egyáltalán ne csodálkozzunk, ha olyanok is akadnak közöttünk, akiknek ez a kedvét szegi, sőt dühbe gurulnak. Hiszen a „pedagógia századából”, oly korból származunk, amikor a nevelés volt minden. Ismerek egy falut, ahol az iskola magas dombon, templomként emelkedik, van tornya, órája, ugyanott a templom eldugott helyen van, borostyánnal befutott, romhoz hasonlít. Jellemző ez a tegnap szemléletére. Számptalan beszélgetésre emlékszem, melyeket lelkipásztori szolgálatkor falusi és városi lelkészekkel folytattunk. Mit sem akartak tudni evangéliumról, Krisztus szabadításáról, de mihelyt a nevelésre terelődött a beszélgetés, megélnékültek. Arra mindig kaphatók az emberek, hogy nevelésről beszélgessenek. Ez volt a büszkeségünk, sugárzó ékkő abban a koronában, melyet mi, a 19. és 20. század emberei a magunk fejére helyeztünk: nevelés, kiművelés, emberformálás. Kisujjunkban volt a nevelés. Ennek a neveléstől ittas nemzedéknek, valószínű akarata ellenére, Pestalozzi volt a szentje. Mi az eredménye? Azt formáltuk az emberekből, amit akartunk: saját képünkre formáltuk őket. Azá is tettük őket, ami az ördögnek tetszett. De sohasem tudjuk az embert olyanná tenni, aki Istennek tetszenék. Ez Isten ajándéka, és az is marad. Most itt vagyunk embert formáló képességünk és befolyásoló képességünk határánál. Isten gyermeke csakis olyan lélekből születhetik meg, amely nem a miénk. Ezért a Szentírás szava nem a nevelés, hanem a „szabadítás”. Krisztus ezért nem nevelő, tanító, hanem az emberiség Megváltója. Ennek a korszellemnek hódoltunk mi is sokáig az egyházban. Sokáig azt gondoltuk, hogy mi is meg tudjuk azt tenni, s végül hozzáfogtunk, hogy embereket kissé egyháziasan és keresztyénien neveljünk. Mi lett ebből? Nyugat – keresztyén színezettel. De ami keresztyén illetudást ráraktunk a népekre, az a föld első megválasztására, rossz vakolatként lehullott róluk. Csődöt mondott a keresztyén nevelés is. A szabadítás azonban nem fog csődbe kerülni. Azokat, akiket az Atya a Fiúnak adott, azok az övéi is maradnak. Krisztus azokkal az emberekkel építi meg gyülekezetét, akik felett ott lebeg a szabadítás, az istenfűs, a – kegyelmi kiválasztás titka!

De ha a döntés már az Atyánál megtörtént, mi akkor Krisztus teendője? Hárul-e rá is valamilyen tennivaló? Természetesen! A tanítványokon, világosan látjuk, két dolgot

végez el: Először ezt mondja Jézus: „Megjelentettem a te nevedet”, majd meg ezt: „Ama beszédeket, amelyeket nékem adtál, ő nékik adtam.”

Krisztus azoknak az embereknek, akiket az Atya által magának adatott, kinyilatkoztatja az Atya nevét. Igaz, hogy a keresztyén Nyugat ismerte Isten nevét, de ez a név számukra minden hitelét elvesztette, üressé vált, valósággal kongott. De eljött Krisztus, aki cselekedetével, szavával ismét súlyt, érvényt, tekintélyt szerzett az Atya nevének. Amikor Krisztus a világba jött, az emberek kezdték ismét félni az Atya nevét, kezdtek hinni benne és építeni reá. Aki Krisztusra tekint, tőle ismeri meg az Atya nevét, az tudja, ha Istenhez szólok, nem a semmibe kiáltok, az azt is tudja, ha munkámat Isten nevében kezdem el, folytatom és fejezem be, s az nem meddő dolog. Ó, ha volna olyan nemzedék, amelyik naponként Isten nevében fogna munkájához! Legutóbb két vonat közötti időben felkerestem az Országos Levéltárat. Ott régi okmányok, szerződések vannak kiállítva. Növekvő tisztelettel és növekvő vágyódással olvassa az ember az egyik levelet a másik után, ezekkel a bevezető szavakkal: „In nomine Domini, Amen”. Azaz: Isten nevében, Ámen. Ha ez nemcsak üres formáság, akkor a szerződések kis és nagy dolgokban egyaránt érvényesek – a házassági szerződések is – ismét szilárd alapon állnának a családi és nemzeti életünkben is. Mihelyt Jézus Krisztus egy nemzedéknek Igéjével megjelenti az Atyja nevét, az írásformák is erővel és étellel telítődnek meg. Ha újra elkezdjük Krisztusban Atyának nevezni Istent, előttünk is meg fog világosodni, mit jelent e névre megkeresztelve lenni. A keresztlevelel nem lett egyszerre fedezet nélküli papiros. A keresztség is egyszerre olyan élő pecsétté válik, ami rákerül azokra, akik Istenéi. Újonnan keletkező utcák vonalán egyik vagy másik házon már az építés alatt is olvasható a felirat: „Eladva”. Aki megkereszteltetett, afelett hasonlóképpen áll a felirat: „Eladva!” Itt nincs többé helye az alkudozásnak. Mint megkeresztelt, el vagy adva, az Istené vagy! Vagyis: „Megjelentettem a te nevedet az embereknek.”

S íme, a második, amit Krisztus tett azokkal, akiket neki adott az Atya. „Ama beszédeket, amelyeket nékem adtál, őnékik adtam.” Ama beszédeket. Ó, mi is tudjuk milyen erőtlenné és határozatlanokká, milyen megvetetteké lettek Isten szavai közöttünk, mennyire értéküket és erejüket veszítették. De azzal, hogy „az Ige testté lett és lakozék mi közöttünk”, ismét árfolyamuk és hatóerejük lett. Volt egy kapernaumi százados, aki így szólt: „Csak szólj egy szót, és meggyógyul az én szolgám.” Volt egy Péter, aki elhatározta, hogy az ő parancsolatára kivetí a hálót. Azok az emberek, akik megérték mikor Jézus Lázár sírjába ezeket a szavakat kiáltotta: „Lázár, jöjj ki!”, felhagynak azzal, hogy Isten szavára rá se hederítsenek és azt megvessék. Így adta Krisztus az embereknek azokat a szavakat, melyeket ő maga az Atyától kapott.

Ezt cselekedte Krisztus. És most mi teendőjük marad a tanítványoknak? Ha megtörtént a döntés az Atyánál a tanítványok felől, marad-e még nekik is valami tennivalójuk? Persze, hogy marad, mégpedig három dolog. Róluk mondja itt a Mester: „És ők befogadták, és igazán megismerték, hogy én tőled jöttem ki, és elhitték, hogy te küldtél engem.”

„Ők befogadták.” Ez az első, amit a tanítványok tesznek. Befogadják az Igét, melyet az Atya nekik Krisztus által adott. Helyet és szállást adnak az Igének. Birtokában vannak a kegyelemnek, azokhoz tartoznak, akikről megíratott: „Valakik pedig befogadják őt, hatalmat ada azoknak, hogy Isten fiaivá legyenek.” Megnyitják az ajtót annak az Igének, amely a mennyből keresi őket, és lakozni akar bennük. Csoda esett rajtuk: Isten Igéje nyitott ajtókra lelt, s belépett hozzájuk. Az Ige nemcsak a fülükig jutott el, kissé megreszkettette a levegőt, hogy azután elhangozzék, hanem behatolt a szívekbe, az értelembe, az érzékekbe és akaratba, egész lényükbe. Ahol pedig így fogadják Isten Igéjét, ott nem marad el a hatás sem. Világosság lesz benned, lábaidnak van világító

szövétnéke, az Ige. Meg tudsz tenni bizonyos lépéseket, Isten Igéje maró anyaggá válik, elmarja azt, ami beteges és fertőző, úgy, ahogy Krisztus mondhatja el a tanítványoknak: „Ti már tiszták vagytok ama beszéd által, amelyet szóltam néktek.” Továbbá, tápláló anyaggá lesz, amely minket naponként épít és üdít, megóv a szellemi elsatnyulástól. Olyan oltóanyaggá válik, amely ellenállóvá tesz minket a pokol és a sír pusztító erőivel szemben. Ekképpen Isten Igéje – ahol a tanítványok befogadják – nemcsak tűz és sziklazúzó pöröly lesz, hanem mag is, amelyik életet ébreszt, tej és kenyér, mely táplál az örök életre!

„Ők, befogadták!”, s Jézus hozzáteszi: „és igazán megismerték”. Befogadták és megismerték. Figyeld meg a sorrendet: Mi mindig fordítva próbálkozunk: először megismerni akarunk, azután befogadni! De ameddig csak megismerni akarsz, zárva marad előtted Isten Igéje. Ezért fogadd be, amint a gyermek elfogad egy almát, ahogyan elfogadjuk a postás által hozott csomagot, talán kissé kíváncsian is, bárki a feladó, mégis elfogadjuk. Így kell befogadnunk Isten Igéjét is, tekintet nélkül arra, hogy megismertük-e, megértettük-e. Egyszerűen fogadjuk be azt! Valameddig fel nem áldozod értelmet, a magad akaratát, valameddig nem vagy hajlandó feltétel nélkül elfogadni, mindaddig zárt könyv marad számokra Isten Igéje, a Biblia. Aki azonban úgy fogadja el azt, mint „gyermek”, az kezdi megismerni azt. Aki, szinte azt mondhatnánk, „vaktában” elfogadja, az nem marad homályban, hanem kezd megvilágosodni. Ha befogadod, beszélni kezd veled Isten, és világosságról világosságra haladsz. Aki befogadja az Igét, az „meglátja az Atya megszülöttjének dicsőségét, aki teljes kegyelemmel és igazsággal.” Hályog esik le szeméről és meglátja Krisztust! Akkoriban vitatták, hogy kicsoda Krisztus? Ma, sajnos, nem kevésbé. Egyesek azt mondják: emberektől van, mások meg: az ördögtől, és ismét mások: Istentől. Aki úgy fogadja őt, mint gyermek, az megismerheti, hogy Krisztus valóban Istentől van, mindazzal együtt, amit mond és amit tesz.

S a harmadik dolog, amit kiválasztott tanítványainak tenni szabad: befogadni, megismerni és hinni! Figyeld meg, hogyan fokozódik. A hit több, mint a megismerés, mivel a hit le tud mondani a látásról, ahogyan az egyszerű énekekben mondjuk: „Lecsukom a szemem, és hiszek vakon.”

Foglaljuk össze, a „szerepek” hogyan vannak kiosztva. A mennyei Atya a tanítványokat adta az Úrnak, Krisztus hozta a tanítványoknak az Atya nevét és Igéjét, a tanítványok meg a maguk részéről „befogadták, megismerték és hittek”

És most jelenítsük meg Jézusnak a tanítványaival való helyzetét: Krisztus mindössze tizenegy tanítványra irányítja tekintetét. Tizenegyen vannak, mert egy már elvétetett tőle. Emberi értelmünkkel azt szeretnénk kérdezni: Ez az egész? Kimondhatatlan fáradozásainak csak ez az eredménye? Mindenki más fájdalmasan így felelne: igen, ez az egész, ami megmarad nekem. De ő? Mit tesz ő? Ebben az imádságban hálát ad Istennek ezért a tizenegyért, akiket neki adott és meghagyott. Mindenki más – és pedig okkal – nyugtalan lenne, s felbuzdulna, hogy híveinek számát valamennyire emelje, és kissé megjavítsa életmunkájának eredményét. De nem! Teljesen távol áll attól, hogy aggodalmaskodjék. Mivel az Atya az, aki ezt a tizenegyet neki adta, ezért a csekély szám ellenére biztosítva látja a munkát e világon. Szinte magasztos csend ül szavai felett, mintha effélét akarna mondani: azt kérdeitek, csak tizenegy? Mondom, igen, tizenegy! Nőé és Ábrahám idejében csak egy volt, nekem mindjárt tizenegyet adott az Atya. De itt is úgy van, mint Illésnél. Ha egyetlenegy látható, akinek hatalmat adott az Atya, erre az egyre 7000 rejtett hívő esik, akik nem hajtottak térdet és fejet Baálnak. Itt is fog ütni az az óra, melyről ezt olvassuk: „És hozzájuk csatlakozék azon a napon mintegy háromezer lélek.” Ezért látjuk itt a Főpapot hálával elteelve.

S végezetül még egyet! Híveim látogatása során az egyik háziasszony panaszkodott: évekkel ezelőtt kertet plántált és sok nemes virágot ültetett bele. Legutóbb feltűnt neki, hogy néhány év leforgása alatt a nemes fajták mind eltűntek, a közönséges fajták pedig életben maradtak. S kissé szomorúan tette hozzá: a világot példázza ez. Igen, el kell tűnniük a finomabb fajtáknak, a közönségesek pedig túlsúlyba kerülnek. Én pedig azt szeretném kérdezni, az embereket illetően az a kérdés: finomabb vagy durvább fajtájúak-e? Mindenekelőtt nem az-e a fontos és döntő dolog, hogy Isten plántálta azt és ő is a kertészük? Isten pedig – az Úr Igéjének örömmüzenete ezt mondja nekünk – mindenféle fajttal ültette be kertjét. Akiket ő ültetett, azok nem fognak eltűnni. Azok olyanok, „mint a folyóvizek mellé ültetett fa, amely idejekorán megadja gyümölcsét, és levele nem hervad el”. Ezért nyugszik a Főpap tekintete Isten iránti hálával azokon, „akiket e világból nékem adtál”. Hálával és imádatlal állapítja meg: „A tieid valának, és nekem adtat azokat, és a te beszédedet megtartották. Most tudták meg, hogy mindaz tetőled van, amit nékem adtál: Mert ama beszédedet, amelyeket nékem adtál, ő nékik adtam, és ők befogadták, és igazán megismerték, hogy én tőled jöttem ki, és elhitték, hogy te küldtél engem.” Ámen.

A Főpap közbenjárása

Alapige: János 17,9–15

Ő „azokért könyörög, akiket neki adott az Atya”, tanítványaiért. Ezt mindenki megérti, s rendben levőnek tartja. Azt azonban már nem mindenki érti meg, nem mindenki tartja rendben levőnek, hogy a tanítványaiért szóló imához hozzáteszi: „Nem a világért könyörgök”. Valahogy úgy tűnik nekünk, mintha ezt nem Jézus mondta volna. Keresztelő Jánosnak Krisztusra vonatkozó, az egész világra kiterjedő biznyságtétele jut eszünkbe: „Íme az Istennek ama Báránya, aki elveszi a világ bűneit!” Fülünkbe cseng az a másik ige is: „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Gondoljunk Jézusnak személyes biznyságtételére is: „Bízzatok: én meggyőztem a világot.” Most itt ezt olvassuk: „Én ezekért könyörgök: nem a világért könyörgök.” Ugyanaz a Jézus ez, akiről Máté feljegyzi: „Szánakozott a sokaságon”. Aki a világot az ég madaraival, a mezők liliomaival együtt szereti. Észreveszi az útszéli vakot is! Szolgáit az országutakra küldi, a sövények mögötti emberekhez is. Könyörületessége nem torpan meg a sorompó melletti vámszedők, a maguk kegyességi korlátai mögötti kegyesek és arany sövények mögötti gazdagok előtt sem. Igen, ugyanaz a Jézus ez, a Világ Üdvözítője, akit a samaritánus asszony a kútnál talált. Aki itt ezt mondja: „Én ezekért könyörgök: nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nékem adtál, mert a tieid.”

E szavakban valami olyan megbotránkoztató rejlik, hogy azon az ember, mint a szegbe akadt ruha, fennakadhat. Krisztus olyan sorrendet állít fel, amely testi embe-
rünknek semmiképpen nem tetszik. Első helyen a tanítványokat nevezi meg, a világ a második sorba kerül. Mintha rangsorolás lenne ez. Először a tanítványokért könyörög az Úr, s csak azután a világért, ahogyan egy másik helyen erre int: „...keressétek először Istennek országát, és az ő igazságát.” (Mt 6,33) Az Úr jól tudja, miért állítja fel a sorrendet, ha mi mégis megütközünk azon. Erre a tizenegyre, aki még megmaradt neki, ezekre – amint megállapítottuk – hálával tekint. Krisztus úgy néz rájuk, mint a földműves arra a maroknyi vetőmagra, amely még megmaradt az aratást tönkreverő fagy és jégeső után. Tudja, hogy a maroknyi magból még meg lehet művelni a szántóföldet abban a reménységben, hogy kihajt és megéri a búza, ha majd eljön az ideje. E tizenegy tanítványban látja Jézus a vetést a nagy szántóföld számára, amely a világ. Ezért

van az, hogy Krisztus elsősorban a tanítványokra összpontosítja a maga közbenjárását. Mi volna a világ e vetőmag nélkül? Sívár, terméketlen maradna, gazos pusztasággá válna. Nem a világ iránti hűtlenségből, sőt, ellenkezőleg: a világ valódi érdekében könyörög az Úr mindennekefelett a tanítványokért. Ők az élő mag, a „föld sója és a világ világossága”. Nekik adta az Igét, a teljhatalmat, hogy oldjanak, kössenek, reájuk bízta a kulcsot, mely bezárja a poklot, megnyitja a mennyet. Ezért könyörög az Úr elsősorban, és nem a viláért. Krisztus itt hasonlóan cselekszik ahhoz, mint ott, amikor a betániai három testvér házában védelmébe vette Máriát, e szavakkal: „Márta, Márta, szorgalmas vagy és sokra igyekezel: De egy a szükséges dolog: és Mária a jobb részt választotta, mely el nem vétetik őtöle.” E világ olyan állapotban van, amely sok munkát és fáradtságot szerez nekünk. De amikor lavinaként zúdul alá a gond és fáradtság, amikor görgetegként zúdul a világ a virágos rétekre, eltemetéssel fenyeget minden lelkiséget, ott áll Krisztus és megálljt parancsol! Mert nem a lavina jön először, hanem a szántóföld, ezt akarom megművelni, nem engedem betemetni a vetést. „Én ezekért könyörgök: nem a viláért könyörgök, hanem azokért, akiket nékem adtál, mert a tiéid.”

Ha helyesen látjuk, ismét olyan óra következett Isten országára, amikor különös okunk van imádkozni, könyörögni azért az egyért, ami szükséges. A világ különösen érezhető módon terjeszkedik és gyomosodik. Az az igénye, hogy első helyen álljon, szélesesen tör előre, szinte az egész vonalon. Követelményeit naponként hangszórával kiáltozza az emberek fülébe. Ki mer ellentmondani? Jaj annak, aki ellenáll! Krisztus azonban ellene áll a totális igénynek. Itt áll Krisztus és ezt mondja: Világ, sürgetőbb kívánságok is vannak, mint a tiéid. A jelenlegi legégetőbb napi kérdés ez: Az egyház megtartassék! Igen, jól hallottad – az egyház! Ne téveszd ezt össze azokkal a kedves szokásokkal, melyeket a múltból vettünk át, amihez annyira ragaszkodik a mi elerőtlenedett szívünk. Az egyház nem azonos a szép és sok pénzbe kerülő berendezésekkel. Ezek – talán nem is egészen az egyház kárára – egy éjszaka a földdel egyenlővé tétetnek. Az egyháznak azonban meg kell tartatni a népek, a mi népünk számára is. Nem az életünk, nem is a mi egyházi életünk megtartásáért könyörgünk, hanem az egyházáért, a lényegért, a vetésért, a sóért, a világosságért. Hogy a népeknek megmaradjon az evangélium hirdetése, hogy legyen egyház és megmaradjanak a népek, hogy ezek a tizenegyek életben maradjanak. Elsősorban most ez a sürgős ügy. „Én ezekért könyörgök: nem a viláért könyörgök, hanem azokért, akiket nékem adtál, mert a tiéid.”

S az Úrnak ez a kérése vajon nem közömbösség-e a világgal szemben? Bizonyára! Jézus tud erről a világgal szembeni közömbösségről. Mert van olyan világ iránti bizalom, amely semmit sem segít, s viszont van olyan világgal szembeni közömbösség, amely hasonlíthatatlanul többet segít rajta, mint minden ún. valóságos közelség. Nem ott kell keresni a tulajdonképpeni állam- és világmegtartó erőket, ahol a leginkább hetvenkednek ezzel, hanem ott, ahol – egyszerűen kifejezve – az egyház épül. Ezért az, aki a területnek még meglévő parányi részéből, amelyet az egyház elfoglal a népek életében, csak egy ujjnyi területet is felad, árulást követ el, és pedig nemcsak az egyházzal, hanem a világgal szemben is. Minden ország abból él, hogy Isten Igéje az eddiginél is erőteljesebben hirdettetik. Az Igének további megrövidítése az öngyilkossággal lenne egyenlő. Aki érzi, hogy az ember nemcsak kenyérrel él, hanem Istennek minden Igéjével is, amely az ő szájából kijön, az sejti, milyen súlya van Krisztus eme kérésének: „Nem a viláért könyörgök, hanem azokért, akiket nékem adtál.” Még ez a darabka világ is, amely a legkedvesebb nekünk, e földi hazánk, rangsorban a második helyre kerül, s jaj annak a gyülekezetnek, amely megfélekedzik erről.

De menjünk egy lépéssel tovább. A tanítványok valóban olyan emberek, akiknek a legnagyobb szükségük van Krisztus közbenjárására. Nekik valóban nagyobb szükségük

van az érettük való könyörgésre, mit a világnak. A világ, különös tekintetben, a maga módján meg tud lenni a Főpap könyörgése nélkül, a gyülekezet azonban nem, egyetlen napig, sőt percig sem, különben kifogy a lélegzete. Szőlővessző az, amely nem tud élni, létezni a tőke nélkül. Nyáj, amelynek naponként szüksége van a pásztorra. Krisztus egyházának hallatlan előjoga, hogy szüksége van arra, aki érette könyörög, s aki nélkül ő elveszne. Áldott önállótlanág! Áldott függés, ami azáltal mutatkozik meg a tanítványok előtt, hogy Uruk könyörög érettük.

Krisztus itt két okát adja annak, hogy a tanítványoknak elsősorban őreá van szükségük. „Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben.” Tartsd meg őket! Én eddig megtartottam őket, most már te tartsd meg, ne hagyj őket árvául. A tanítványok isteni név viselői! Isten neve szinte beléjük van égetve. Krisztus megdicsőítette bennük az Atyát. Mivel ilyenek, azért elsősorban ők az ellenség célpontjai. Az ellenség rájuk les. Ha csak egyet is sikerül neki eltántorítani, eltalálni, megölni vagy fogságba vetni, akkor Krisztus ellensége többet nyert, mintha száz más pusztít el. Isten országának a sötétséggel szembeni harcában a tanítványok a legfontosabb „katonai célpontok”!

Hogy a kísértő különösen a tanítványokat szemelte ki áldozatul, hogy evégből a tanítványoknak különösképpen szükségük van Krisztusra, az érettük való közbenjárásra, az mindenekelőtt abban mutatkozik meg, hogy a tanítványoknak ismételten nem sikerül egységre jutniuk. Bizonyos értelemben a világ sokkal gyorsabban és könnyebben jut egységre, mint az egyház. Ezen nem kell csodálkoznunk, mert a kísértő az egyházat szemelte ki támadása célpontjának, nem hiába nevezik őt „diabolosnak”, vagyis olyanak, aki mindent össze-vissza zavar. Ő az, aki az egyház tagjait minduntalan összezavarja, aki zavaró támadásaival minduntalan megakadályozza, hogy a hívők valamely helyen egységre és egy értelemre jussanak. Ez a nagy hasadás a „József házában romlása”, az egyháznak fájdalmas szétszakadozottsága és meglazulása a világban. Ezért van erősen és különösen szüksége az egyháznak Jézus könyörgésére: „Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, akiket nékem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi!” Ha az ember meggondolja, hogy ez a világzavaró mily dühösen veti magát az egyházra, akkor nem csodálkozik az egyházak szakadásán, sőt inkább azon csodálkozik, hogy egyáltalán még van közösség, hogy még egyáltalán van hitbeli egység, hogy van még a világban férfiakból és nőkből álló csapat, amely szilárdan és kitartóan megáll a hitben való egységben. Ez nem a mi munkánk és érdemünk, hanem az örök Főpap műve. Azért nem teljes ez az össze-vissza zavarás, mivel ő könyörög az egység megtartásáért, s az ő könyörgése hatékonyabb, mint a diabolosnak zavart keltő kísérletei. Ez az egyik oka annak, hogy az egyház különösképpen a Főpap könyörgéséből él!

S íme, a második ok: miért könyörög Jézus elsősorban az övéiért? Azzal, hogy a tanítványok Isten Igéjének hordozóivá lettek, hogy bennük megdicsőült az Atya neve, a hívők határozott jellemvonást nyertek. A hívőkön van valami, ami nem található meg másokon. Olyan az, mint egy illat, az örökkévalóság illata, egy idegenszerűség. Maguk a tanítványok nem hangsúlyozzák ugyan ezt az idegenszerűséget, de ez létezik. Habár, a hívő ebben a világban él, itt teljesíti mindennapi kötelességét – remélhetőleg éppen olyan jól, mint bárki más –, mégis van benne valami, ami gátolja abban, hogy egyszerűen másokhoz hasonlóan vegyen részt mindenben. Ő megfontol és megfontolásának kifejezést ad ott, ahol mások gátlás nélkül együttműködnek. Lépten-nyomon érezhető, hogy ő hívő, ahogyan a szolgálóleány is megérzi Péteren, hogy „a beszéde elárulja őt”. Az a leányzó egyszerre a fejére olvassa, hogy ha még annyira tiltakozik is, ő is egy a Jézus tanítványai közül. Így lehet észrevenni a hívőn is, hogy más származási helye is van, két ház gyermeke és két világ polgára. S ennek vannak azonnali következményei is. A hívő ember a világ előtt soha nem teljes értékű ember. Kissé mindig idegenkednek

tőle. Nem bíznak teljesen abban, amit ő cselekszik. Ha semmit sem szól is, de megérik, tudják róla, hogy mit gondol. Fanyar kelletlenség nyilvánul meg vele szemben. Szinte még a földi hazájában is úgy él, mint akinél egy másik ország polgárlevele is van. A jövevénységnek ez az illata idézi elő, hogy a hívő ember nem egészen kedves és kíváncsi mások előtt. Sőt, Krisztus egyenesen megmondja övéinek: „Én a te Igédet nékik adtam, és a világ gyűlölte őket.” Aki befogadja Isten Igéjét, aki engedi, hogy Krisztus megdicsőítse rajta az Atya nevét, az szeretetlenséget hív ki maga ellen, azon előbb vagy utóbb, de kigyúl a világ gyűlölete. Mivel Krisztus ismeri ezt a bajt, amit tanítványainak ez a jövevényszerűsége okoz, ezért imádkozik értük: „Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, akiket nékem adtál.” Mivel a mi Főpapakunk nem szűnik meg imádkozni övéiért, hogy az Atya tartsa meg őket az ő nevében és Igéjében, azért van a világon mind e mai napig egy jövevény-gyülekezet. Már régen kitorölték volna ezeket az idegeneket a földről, vagy hozzá hasonultak volna ezek a világhoz, ha Krisztus nem könnyörögne olyan hűségesen értük. E világon, ennek a keresztyén gyülekezetnek rejtett, örök ellenálló ereje az imádkozó Főpap, Jézus Krisztus! Sőt, ő azt is mondja övéinek, hogy ezt a jövevényszerűségüket ne elbúsultan és savanyú ábrázattal viseljék, hiszen nyereség ez! Egyszersmind ezt kéri: „Hogy ők az én örömet teljesen bírják ő magokban.” S itt a bójtról mondott ama másik kijelentésére gondolunk, hogy a bört ne legyen nekünk alkalom arra, hogy komor arcot vágjunk. „Te pedig mikor börtölsz, kend meg a te fejedet, és a te orcádat mosd meg.”

S íme, még egy utolsó gondolat. A hívők azzal menekülhetnének meg ettől a nyomorúságtól, amit jövevényszerűségük okoz, ha – mint láttuk – a világgal egy sorba állnának. Hála Istennek, Krisztus mind ez ideig megátolja ezt a veszélyt. De tudnának ellentétes módon is könnyíteni, úgy, hogyha visszavonulnának a világból. Zárt köröcskébe zárkóznának a világ elől, egy kis szigetre vonulnának el az idő elől, s így hamis értelemben egyesülnének. Ez a kísértés minden időben nyomon követte a keresztyén gyülekezetet. Bizonyára vannak közöttünk olyanok, akik különösen égő honvágyat éreznek szívükben, hogy egyszer s mindenkorra együtt élhessenek a hasonló lelkületűekkel, mint egy nyáj, egy pásztor alatt. Minden élő keresztyén ismeri ezt a honvágyat. De soha nem engedhetünk ennek. A világban kell maradnunk, nem szabad visszavonulnunk. Krisztus hű marad a világhoz. Ez ugyan nem szereti őt, de mégsem akadályozhatja meg abban, hogy ő mégis szeresse a világot. A világ gyűlöli őt, de ő hű marad hozzá. Ők „nem e világból valók, amint hogy én sem e világból vagyok” De utána mégis mindjárt ez következik: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” Van a világ részéről hűtlenség Isten ellen és vele szemben. De éppen úgy van a kegyesek részéről történő hűtlenség is a világgal szemben. Ezt Krisztus nem engedi meg nekünk, övéinek. Péter itt megértette az érette is imádkozó Főpapot, mikor megírta első levelét Kisázsiaiba, s e szavakkal kezdte: az „elszéledt jövevényeknek, akik ki vannak választva”. Ezek az elszéledt jövevények a keresztyének. Egyszer eljön az az idő, amikor megszűnik a jövevényeknek ez a szétszórtsága, akkor beteljesül minden: „És elküldi az ő angyalait, és egybegyűjtik a választottakat a négy szelek felől, a föld végétől az ég másik végéig.” Ámen.

A Genezáret partján

(Lelkipigozozói rovat lelkipásztorok részére)

Gyökössy Endre

XVIII.

Teljes öröm és teljes hit!*

Ezt azért írtam nektek, akik hisztek Isten Fia nevében, hogy tudjátok: örök életetek van. Az iránta való bizalmunk pedig azt jelenti, hogy ha valamit az ő akarata szerint kérünk, meghallgat minket. Ha pedig tudjuk, hogy bármit kérünk, meghallgat minket, akkor tudjuk, hogy már megkaptuk, amit kértünk tőle. (1Jn 5,13–15)

Gyermekkori élményem, hogy édesapámnak rendszerint én vittem be a postáját, s amikor egy bizonyos írást felismert a borítékon, már felbontás előtt azt mondotta: „Lám, lám, X. Y.-éknál ismét baj van...” – És a levélből ez valóban ki is derült. Megkérdeztem, honnan tudta előre. Mosolyogva válaszolta: „Onnan fiam, hogy ez az X. Y. csak akkor ír levelet, ha bajban van és segíteni kell rajta.”

Gondolkozzunk el pillanatra: mi mikor és miért ragadunk tollat?

János apostol rövid kis levelében háromszor is megokolja, miért is vetette pergamenre ezt a körlevelet. Vegyük csak sorra a három indokot, így a levél célját is világosabban látjuk:

– *Ezt azért írjuk meg nektek, hogy örömünk teljes legyen. (1,4).*

– *Gyermekeim, ezt azért írom nektek, hogy ne vétkezettek. (2,1)*

– *Ezt azért írtam nektek, akik hisztek Isten Fia nevében, hogy tudjátok: örök életetek van. (5,13)*

Így, együtt látva, olvasva a hármass megokolást, világosan kitűnik a levél tengelye is.

Az ember „gyógyíthatatlanul” örülni kíván és boldog akar lenni. Tragikusan furcsa azonban a törvénytörés, hogy hiába halmozza egyre-másra örömeit és keresi mind elszántabban boldogulását, egyre inkább növekszik a hiányérzete is, hogy öröme nem teljes. Valaki ezt így fejezte ki egyszer: minél nagyobb egy harisnya, annál nagyobb lehet rajta a lyuk. És így is van. Úgy is mondhatnám: amilyen mértékben nőnek a megszerzett örömeim, olyan mértékben nő a hiányérzetem, hogy még ez is meg az is kellene a teljes örömhöz. Ám ha azt is megszerzem, ismét csak hiányérzetem van. – Különös lelki honvágy ez a teljes öröm után.

A modern egzisztencialista gondolkodás is felismerte ezt a furcsa és tragikus törvénytörésűt. Egy filozófus erre a következtetésre jutott: tulajdonképpen nem is a megszerzett dolgok és az elért célok okoznak örömet, hanem az utánuk való vágyakozás, a törekvés, hogy elérjük. Ha elértük, új célt kell keresnünk, hogy újra örömünk legyen. – Ez a magyarázat ahhoz hasonló, mintha azt mondanánk: ha az éhes ember végre jóllakik, nem az ételnek örül igazán, hanem annak, hogy éhes volt és rövidesen újra megéhezik...

Tulajdonképpen mi okozza az örökös hiányérzetet? Hogy minden elért és átélt öröm végül is hiányérzetbe torkollik, és nem is teljes. Az, hogy ott kísért a gondolat: „Na és?

* Gyökössy Endre: *Mélységeken át – az öröm titkáig*. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest.

Elértem, örülök, most boldog vagyok, de egyszer mégis meg kell halnom, és akkor kiderül, hogy egy életen át mindenre hiába törekedtem.” – Mert miért is a nagy törekvés az öröm és boldogság után, ha mindennek a vége a pusztulás, ha mindennek a végpontja egy gödör a temetőben? Ha a vége halál, akkor minden örömbé belecsoppen ennek a mérge.

Így téveszt célt a mi törekvésünk, erőfeszítésünk az örömök után. A halál, a pusztulás gondolatába torkollik.

Sokszor írja második indokként János: *Ezt azért írom nektek, hogy ne vétkezzetek.*

Sokszor említettem már, hogy a vétkezés görög szava szó szerinti fordításban azt jelenti: céltévesztés. – Tehát a figyelmeztetés arra irányul, hogy célt ne tévesszünk örömré való törekvéseink, „boldoggá” válásunk könyöklő erőfeszítéseiben! Mert éppen ezen az úton lehet a legtöbbet vétkeznünk, így lehet legjobban célt tévesztenünk. Egész életünkkel célt téveszthetünk, ha a halál gondolatába torkollik minden törekvésünk, és ezért életünk rezignált, szomorú, kedvetlen, sivár lesz.

Szépen ide illeszkedik a levél megírásának harmadik megokolása: *Ezt azért írtam nektek, akik hisztek Isten Fia nevében, hogy tudjátok: örök életetek van.*

Az örök életbe vetett hit az egyetlen, ami örömről kivonja, semlegesíti azt a kínzó hiányérzetet, hogy nem teljes az örömünk, mert úgyis a halálba torkollik.

Sokszor írtam és beszéltem már arról, hogy szüntelenül hitből élünk. Reggeltől estig, még álmunkban is. Hisszük, hogy nem omlik ránk a házunk, amíg alszunk. Hisszük, hogy az a busz, amivel közlekedünk, célba ér. Hogy az az étel, amit eszünk, nem romlott – és így tovább. Mindig és mindenkinek hinnünk kell, hogy életünk elviselhető legyen. Ha nem ezt tesszük, úgy járunk, mint az az illető, aki már csak gyalogosan mert közlekedni, mert hátha baleset éri az autóbust vagy a villamost, amin ül, nem mer átmenni egy hídon se, mert hátha alatta szakad le. – Hit nélkül megbetegszünk, idegbajossak leszünk.

Ám ha szüntelenül hiszünk és hitből élünk – akkor miért nem merjük „hinni azt, amit hiszünk”? Miért nem merünk hinni Annak, Aki a legszavahihetőbb Lény volt ezen a földtekén, és Aki Atyja titkaiból a legtöbbet, a legbiztosabban tudta és el is mondta nekünk. Az örök élet misztériumát is megosztotta velünk.

Nos, ezért írja János: akik hisznek Isten Fiának nevében, azoknak tudniuk kell, hogy örök életük van. Ezt elmondotta maga Jézus is, János most megismétli.

Ez az egyetlen útja, hogy ne tévesszen célt az életünk, hanem teljes örömünk legyen! Minden kis örömünkben teljességet találjunk.

Mi következik ebből a mi számunkra?

– Ne gyurkáljunk össze kis örömöket nagy örömmé, mert ez nem az „igazi”.

– Ne fokozzuk az öröm-hajhászást, mert amilyen mértékben nőnek örömeink, olyan mértékben hiányérzetünk is növekszik.

Higgyünk Isten Fiának, Akinek születésekor így szóltak az angyalok: *Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz.* (Lk 2,10)

Tehát ne több és nagyobb örömökre törekedjünk, ha azt szeretnénk, hogy teljes legyen az örömünk, hanem több és nagyobb hitre! *Teljes hitre!* Csak az adja meg az örök életbe vetett hitet, és csak ez a hit teszi teljessé apró örömeinket is.

Íme: az emberi alapkérdések és problémák két évezred alatt sem változtak.

Még egy speciális üzenete van a fejezet elején idézett levélrészletnek. *Nem hiábavaló az imádságunk!* János azt is elárulja, mikor nem hiábavaló. Ha alapja az a bizodalom, amellyel Őhöz vagyunk, és ha kérünk valamit az Ő akarata szerint! Azaz ne a mi akaratunkat akarjuk Istenre erőszakolni és Őt imádságunkkal magunk felé hajlítani! Legyünk készek eleve elfogadni az Ő akaratát! Jézus Gecsemáné-kerti imádsága erre az

igazi alap-példa: *Atyám, ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár; mindazáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem amint te.* (Mt 26,39)

Ha pedig tudjuk, hogy bármit kérünk, meghallgat minket, akkor tudjuk, hogy már megkaptuk, amit kértünk tőle. – Tudjuk, és nem csupán úgy véljük, tudogatjuk, remélgetjük! Itt csattan ki az a teljes és abszolút hit és ráhagyatkozás, amiről végig szó van ebben a levélben.

Tudjuk, hogy már teljesítette kérésünket – igaz, nem mindig úgy, ahogy azt mi kérjük. Isten úgy teljesíti kéréseinket, ahogy Ő akarja, és ahogy az számunkra a legjobb. Jaj volna nekünk, ha Isten minden kérésünket úgy teljesítené, ahogy azt mi kérjük! Valóban, jaj volna nekünk.

Az a hit kérdése, hogy hiszem-e, hogy akik Istent szeretik, minden javukra van? Hogy egy „keserű pohár”, ami előtt vergődünk, verejtékezzünk és vért izzadunk a magunk módján, úgy is elmúlhat, hogy nem kell kiinnom! Am kiürülhet úgy is, hogy mégis én hajtom fel...

Ismét azt kell mondanom: több, döntőbb, teljesebb hitre van szűkségünk, hogy örömmünk teljes legyen, hogy célt ne tévesszünk, hogy megtudjuk: örök életünk van, s hogy imádságunk nem hiábavaló.

Ezért a több, *a döntő hitért* imádkozunk!

Recept a féltékenység ellen

Két üzletember – mindkettő kereskedő – féltékeny volt egymásra, aminek az lett a következménye, hogy keserű indulat lakott szívében egymás ellen. Az egyik kereskedő, aki hívő ember volt, elment a gyülekezet vezetőihez, és elmondta nekik a helyzetet:

– Féltékeny vagyok a szomszédomra, B. kereskedőre. Adjatok tanácsot, hogy mit tegyek ez ellen?

– Megmondjuk, hogy mit tegyél, ami biztosan jó lesz. Ha valaki belép az üzletedbe, és olyan árut keres, amely nálad nincs, akkor küldd át a szomszédodhoz, s ajánld, hogy ott talán lesz...

A kereskedőnek nem nagyon tetszett ez az ajánlat, és húzódozott, de végül elhatározta, hogy elfogadja a tanácsot. Valahányszor olyan vevője volt, akit nem tudott kívánsága szerint kielégíteni, azt ajánlotta neki, hogy menjen át a szomszédos kereskedőhöz, ott biztosan megkapja a keresett árut. Mi lett ebből? Rövid idő múlva a szomszéd észrevette ezt, és ő is így tett azokkal a vevőkkel, akiket viszont ő nem tudott megfelelően kiszolgálni. Nem telt bele hosszú idő, és a legjobb viszony jött létre a két kereskedő között.

Alkalmi prédikációk

Bibliaóra

Móra László Tibor

Kajántó

A pogányok sorsa

Alapige: Róma 2,12–16

Ha az utolsó ítéletről beszélünk, akkor önkéntelenül felmerülhet az a kérdés az emberben, hogy mi lesz azokkal, akik nem ismerik Krisztus tanítását. Azokkal, akik nem keresztyének, nem követik az evangéliumot. A világ kis része keresztyén, az is megosztott. Sok más világvallás is létezik, ezért el lehet mondani, hogy a világban keresztyénekként kisebbségben vagyunk. Akkor meg mi lesz azokkal, akik másként hisznek? Más istenekben hisznek, és ebből kifolyólag más a felfogásuk, a világnézetük. Ott vannak a muzulmánok, a zsidók, a buddhisták, és lehet sorolni a világvallásokat. Őket vajon kizárja Isten az üdvösségből? Vagy ők a saját felfogásuk szerint fognak üdvözülni? Ha az első állítás igaz, akkor Isten személyválogató. Ha a második, akkor nemcsak egy Isten létezik, az élő, megváltó, feltámadt Úr, hanem ahány vallás, annyi isten. Vajon így van? Keresnünk kellene az igazit a sok közül, de akkor vajon hiábavaló a prédikálás és a hit? Vagy csak mi vagyunk azok, akik tudjuk, hogy ki az igazi Isten? Nem szeretnék belemenni a részletkérdésekbe. Inkább arról kellene beszéljünk, hogy mi lesz a nem keresztyénekkal, a „pogányokkal”, ahogy a Biblia írja, az Úr eljövetelekor.

Az elmúlt alkalommal az ítéletről volt szó, arról, hogy Isten szétválasztja az emberiséget. A pásztor képét használta Krisztus, és azt mondta, hogy amit cselekedtek vagy amit nem cselekedtek, akik előtte álltak, aszerint kerültek jobb vagy bal keze felől. Ha egyel is megtettétek ama legkisebbekkel, velem tettétek meg – mondja Krisztus. Ez lesz tehát az elválasztás a gonoszoktól az utolsó ítéletkor.

Isten előtt nincs személyválogatás. Mi lesz azonban azokkal, akik nem ismerik a kijelentést, akikhez már nem jutott el, vagy még nem jutott el az evangélium, akik nem tudták megtenni egyel a legkisebbek közül a jó cselekedeteket? Pál szerint a megigazulás kegyelemből, hit által van. Mit jelent ez azok számára, akik Istent ismerik? Hogy a hit elégséges ahhoz, hogy megnyíljon előttük Isten országa. De mi lesz azokkal, akik nem ismerik Istent – a pogányokkal? Akikről Jézus azt mondja, hogy megelőzhetnek minket is Isten országában. Lehet, hogy sokszor példák kellene legyenek számunkra? Ők miben, kiben hisznek?

Ezt a kérdést próbálja tisztázni Pál a Római levél felolvasott részében. Azt mondja az apostol, hogy akik törvény nélkül vétkeztek, azok törvény nélkül ítéltetnek meg, akik megismerik a törvényt, azok a törvény által ítéltetnek meg. Két emberkategóriát ismeret meg itt Pál. Azokat, akik ismerik Isten akaratát, akik tudják, hogy mi a jó és mi a rossz. Illetve azokat, akik nem ismerik Isten akaratát, de a teremtés alkalmával jónak és tökéletesnek teremtett emberből bennük van az, hogy jót kell tenniük, jót kell cselekedniük. Számukra ez a szívbe írt törvény a döntő, ami alapján Isten megítéli majd őket.

Kik azok, akik a törvény alatt vannak? Nagyon könnyen és nagyon hamar rávághatjuk a sztereotíp választ: az Ószövetség népe. Mert mi nem vagyunk a törvény alatt, hisz Krisztus amikor eljött erre a világra, akkor betöltötte azt. Mi, emberek nem is tudnánk

betölteni. De vajon ennyire egyszerű az egész? Felmentjük magunkat minden felelősség alól. Mi is a törvény alatt vagyunk. Az evangélium törvénye alatt. A szeretet törvénye alatt. Ezt kell betöltenünk. Tudja valaki? Sikerül valakinek? Egyedül csak Krisztusnak sikerült, de amit ő tett, az azt jelenti, hogy mi a törvény szelleméhez kell ragaszkodjunk: úgy kell élnünk, ahogy Ő akarja.

Lehet-e ez? Ha igen, akkor hogyan? Olyan kérdés ez, amire meg kell kapnunk a választ a mindennapjainkban, amikor konkrét helyzetek elé vagyunk állítva, és a világ, a nem hívők szeme rajtunk van.

Visszatérve az eredeti kérdéshez, hogy kik igazulhatnak meg, a válasz az, hogy nem azok, akik a törvényt hallgatják, hanem akik cselekszik azt. Kicsit emlékezzünk vissza az elmúlt bibliaóra. Mit mondott ott Krisztus? Megcselekedtét-e eggyel is ama legkisebbek közül? Hallgatni tudjuk az Igét. De cselekedni tudunk-e az Ige szellemében? Mit jelent csak hallgatni Isten szavát? Egy példával tudom ezt szemléltetni. Sundar Sing indiai keresztyén volt. Előbb nem keresztyén, de amikor csodálatosan megmenekül, amikor családját kiirtják, megkeresztelkedik. Vándorprédikátorként járja Indiát, majd valamikor egy európai körutat is tesz. Ő használta az európai keresztyénségre a következő hasonlatot: olyan az európai keresztyénség, mind az a kő, ami a vízben van. Kívül nedves, de belül száraz. Az emberek hallgatják Isten szavát, de nem érinti meg őket. Ismerjük Isten akaratát, de nem tudjuk megcselekedni.

Ezzel szemben ott van az, amiről Pál beszél. A pogányok, akik nem ismerik a törvényt, de természetüktől fogva a jót cselekszik. A törvényt látszólag ők hozták meg maguknak, és ahhoz ragaszkodnak. De ezt a törvényt Isten a szíveikbe írta a teremtéskor. Mi ez? A lelkiismeret, a gondolatok, a cselekedetek. Ezek vádolják vagy mentik fel őket az ítéletkor.

A kérdés most az lehet, hogy ők megelőzhetnek-e minket az Isten országában. Ha igen, akkor miért, mit kell változtatnunk, hogy ne rekedjünk kívül? Akik törvény nélkül éltek, törvény nélkül vesznek el vagy mentetnek fel. Törvény alatt levőket a törvény ítéli meg. Mi hova esünk? Minket mi vádolhat vagy mi menthet fel? Ki vádolhat vagy ki menthet fel? Valaki van, aki felment. Aki az evangélium szeretetének törvényét adta a szívünkbe, és égette bele az ő drága vérével annak hústábláira. Ezt értelmünkben, racionálisan fogjuk fel? Vagy hitünkkel értjük meg? Lelkiismeretünk és gondolataink ennek vannak alárendelve, mint a pogányoknál?

Mit üzen az ige most nekünk? A pogányok nem ismerik a törvényt, de lelkiismeretük szerint cselekednek és így jót tesznek a másikkal. Meg kell tanuljuk ezt tőlük! Nemcsak hallgatni azt, amit Isten mond, hanem cselekedni is azt. Engedni, hogy Isten beírja az ő törvényét a szíveink hústábláira. Azok pedig onnan határozzák meg gondolataink, tetteink, lelkiismeretünk szavát. Ámen.

Esketési igehirdetés

Balla Sándor

Borossebes

Lesznek egy testté

Alapige: 1Mózes 2,18.21–25

Kedves ifjú testvéreim az Úrban!

Nagy örömmel és vágyakozással készültetek a mai napra, amikor beteljesülhet az életetekben az, amiről a felolvasott ige is szólt: „annakokáért elhagyja a férfiú az ő apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek ketten egy testté” (1Móz 2,24).

Évekkel ezelőtt, mielőtt egymásra találtatok volna, éreztétek hiányát a magatokhoz illő segítőtársnak, amíg végül a sok általatok ismert vagy látott fiú és leány közül egymást választottátok. Nemcsak egyedül kerestétek társatokat, hanem Isten is veletek volt, és Ő az, Aki egymáshoz vezérelt titeket. Így találtatok egymásra, s ahogyan egyre jobban megismertétek egymás tulajdonságait, úgy ismertétek fel egymásban, hogy ő az, akit kerestetek.

Nem tudom, hogy gondoltatok-e eddig arra, hogy nemcsak ti találtatok egymásra, hanem Isten volt az, Aki egymáshoz vezérelt titeket az Ő szeretete által, hogy szeretetében folyjék a ti családi életetek is. Tehát Isten kezéből fogadjátok egymást, mint akiért Istennek is tartoztok felelősséggel.

Hallottuk az igéből, hogy Isten mély álmod bocsátott a férfire, miközben kivett egyet annak bordái közül, amiből aztán formálta az asszonyt. Az asszonynak a férfi oldalbordájából történő származása nem a nő alárendeltségét vagy éppen alsóbbrendűségét akarja jelezni, hanem kettejük páratlan összetartozását és eredeti kapcsolatát fejezi ki, azt, hogy egymás számára teremtettek.

A boldog családi életre nézve néhány arany szabályt olvasunk az igéből, amit ha megszívleltetek, és aszerint cselekedtek, boldogulásotokra válik majd. Az egyik így szól: „annakokáért elhagyja a férfiú (és a lány is) az ő apját és anyját”. Mostanig a születek családjába tartoztatok, annak voltatok tagjai. Ebből kezdtetek lassan kiválni és önállósulni. Most házasságkötések által ketten új családot alapítottatok. Egymás számára fontosabbnak kell lennetek, mint a születek. Ha Isten előtt történik mindez, úgy szeretetteljesen és kevésbé fájdalommentesen történik a szülőktől való leválás.

A másik arany szabály az egymáshoz való ragaszkodás. Most úgy érzitek, hogy mindezzel és mindenkinél jobban ragaszkodtok egymáshoz, ugyanakkor egymást szeretitek legjobban. De fel kell készülnötök arra is, hogy ez nem lesz mindig így. Lesznek nehézségek, betegségek, bűnök, emberek, amelyek kikezdi ezt a felhőtlen egymáshoz való ragaszkodást. Akkor jusson eszetekbe, hogy Isten és a gyülekezet előtt itt hűséget fogadtatok egymásnak. Kérjétek majd Istentől az erőt, hogy segítsen félretenni mindazt, ami megrontja az egymáshoz való ragaszkodást. Ha őszintén kéritek azt, Ő majd segíteni fog ebben.

A harmadik arany szabály így hangzik: „lesznek ketten egy testté”. Két olyan követ, melyeknek felületén sok a bemélyedés és kiálló rész, nehéz teljesen egymáshoz illeszteni, hogy eggyé legyenek. Csak úgy sikerül, ha egymáshoz csiszoljuk, amíg egymáshoz illenek. Ekkor mindkettőből lecsiszolódik a kiálló és bemélyedő rész. Ez nem történik fájdalommentesen. Két különálló vasdarab a hegesztés magas hőfokú ívfénye által

válík szétválaszthatatlanná. Összeolvadnak, és csak úgy lehet szétválasztani, ha széttörik őket. Isten magas hőfokú szeretetének a fénye tehet titeket is egygé.

A következő arany szabály így szól: ne legyenek egymás előtt titkaitok. Azt olvastuk: nem volt egymás előtt szégyellnivalójuk. De ez csak addig sikerült, amíg Istennel kapcsolatban maradtak. Ahogyan elszakadtak Istentől, azonnal lett takargatnivalójuk egymás előtt is. Amikor takargatnivalótok van, nem tudtok egymáshoz őszinték lenni. Isten előtt nem tesz az ember olyant, amit takargatni kellene társa előtt.

Most ezeket a tanácsokat családi életetek lelki éléskamrájába helyezzük, hogy táplálkozzatok abból. Isten áldását és az Ő gondviselését kívánjuk családi életetekre. Ámen.

Temetési igehirdetés

Szabó Zsolt
Gálospetri

Foháskodjál csöndesen!

Alapige: Ezékiel 24,16

Kedves gyászoló család! Mély volt az a szeretet, amely összekapcsolt titeket elhunyt testvérünkkel, most hasonlóan mély a fájdalmatok is. A mi fájdalmunk pedig ahhoz a mély tisztelethez mérhető, melyet ravatalon fekvő presbiter testvérünk élete érdemelt ki.

Naponként látjuk a halál véget nem érő aratását, az elvesztés gyötrelmeit mások életében, gyakran nyilvánítjuk ki együttérzésünket felebarátaink felé, de amikor igazán mélyen érint valakinek az elvesztése, akkor érezzük a szavak erőtlenségét.

Nemcsak szeretettel, de tisztelettel is állunk most mellettetek. Közben pedig Jézus szavaira emlékezünk: *Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.* (Mt 5,4)

Ismertük elköltözött testvérünk életét, ismertük azt a békét, harmóniát, amelyet árasztott maga körül, tudjuk, mekkora ajándék volt ő számotokra. Tudjuk, könnyeitek őszinték, képmutatás nélkül valók. Jó azt tudni, hogy teljes értékű vigasztalást nyerni csak igazi könnyek után lehet.

Hetvenhárom esztendei földi vándorút után nem szoktunk hirtelen halálról beszélni, de hisszük, hogy ti egy évtized múlva is annak éreztétek volna. Tegnapelőtt még mosolygott, szolgált, szeretett, ma pedig utolsó földi útjára kísérvük. Alapigénk szavai szerint *szemeitek gyönyörűsége* volt csendes szavával, békétűrő, hívő életével. Ajándék, melyet megköszönt a hitves, a munkatárs, a gyülekezet.

„Elveszem” – mondja az igében a Teremtő. Keményen hangzik! Nehéz nektek most Jóbbal együtt ezt mondani: *Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve!* (1,21) Áldassék az ő neve, mert nektek adta hosszú időre, mert végig tűrhető egészsége, kerek, befejezett élete lehetővé tette. Áldassék az ő neve, mert az ő szeretete az Atya szeretetét példázta. Áldassék az ő neve, aki számon tartja azt is, akinek koporsójára hantok hullanak, s azokat is, akik ez idő szerint még visszatérhetnek otthonukba.

Most még nagyon sajog ez az *elveszem*. Most még talán a sok szép emlék, hála helyett inkább fájdalmat vált ki bennetek. Talán ma még Jeremiással együtt kiáltjátok viággá: *Ha van-é oly bánat, mint az én bánatom...* (JSir 1,12)

A hívó szívben is feltörhetnek a miértek: „Miért, Uram?” Egyházközségünknek hűséges presbitere volt, jó, segítőkész, emberséges. Ne gondold testvérem, hogy van olyan emberi jószág, olyan *érdem*, amely Isten kezét megkötözi. Ha mindenben engedelmeskednénk is *Urunknak, csak haszontalan szolgák* lennénk, akik kötelességüket teljesítik. (Lk 17,10)

A halál és a vele járó gyász nem volt benne Isten eredeti tervében. A halál a bűn következménye, s mindnyájunkat elér, úgy is, hogy meghalunk egyszer, s úgy is, hogy kénytelenek vagyunk átélni szeretteink elvesztését. Azt mondja a Szentírás: *elvégzett dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak...* (Zsid 9,27) Egyetlen generáció lesz kivétel, akik hitben megérik az Úr Jézus visszajövetelét.

El kell fogadnunk, az Úrnak nincs többé szüksége elhunyt testvérünk földi szolgálataira. Isten bölcs szeretete így látta ezt jónak. Ne feledjétek, hogy a ti oldalatokról nézve elválás, tragédia, Isten oldaláról nézve boldog hazatérés. A kegyelmes Úr egy teljes élet után gyöngéden magához vette.

Hogyan tovább? Gyógyulni, vigasztalódnni kellene. A halál ütötte sebet csakis az Élet gyógyítja. Az élet nagy ünnepe, a legelső húsvét. Krisztus tanítványai most is odajárnak gyógyulni. Isten gyermekei az Élet Urában a megváltás, az örök élet mellett mindenkori vigasztalást nyernek. Előízét annak a teljes vigasztalásnak, melyet A jelenések könyve fogalmaz meg: *eltöröl Isten az ő szemeikről minden könnyet.* (7,17)

Az első Korinthusi levél (4,6–7) az embert agyagmécsesben hordozott lánghoz hasonlítja. Az agyag közönséges, törekeny anyag, összetörve haszontalanná válik. A láng ellenben más, fontosabb, mint a mécses alakja. Megfoghatatlan, szép, dicsőséges. Ragyoghat vagy kialudhat, de cseréphalmazzá nem válik. E koporsóban már csak a cseréphalmaz van. Földi gyarlóságainak cserépruházata nélkül távolodik töletek, száll a mennyei magasság felé. Elhunyt testvérünk életének lángja elindult a teljes Szeretethez, *mely a pislákoló mécses lángját nem oltja ki.*

Halljátok meg az ige utolsó szavait: *Fohászkodjál csendesen.* Könyörgésekben mindenekelőtt köszönjétek meg e hetvenhárom földi esztendő. A cserépedény erejét, egészségét, a láng tényét, melegségét. Adjatok hálát, hogy az Úrtól hitet nyervén *a job-bik részt tudta választani, mely el nem vétetik tőle soha.*

Csöndes fohászatokhoz társulva mi is veletek együtt kérjük, hogy Urunk újjáteremtő szeretete által tapasztaljátok meg, hogy Istent szeretve minden javatokra válik. Ámen.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

400079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.

Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület

Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Dávid Zoltán

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

A bucurești-i református templom alapkő-letételének ünnepe

Az alapkő letételének lélekemelő ünnepélyét én írtam meg 1863. március hó 26-án a Kolozsvári Közlöny számára, ahonnan azt ma minden változtatás nélkül, emlékezet okáért ideírom:

„Engedje meg, tisztelt szerkesztő úr, hogy egy tisztán egyházi örömnappal leírásával foglaljam el ez alkalommal a lap hasábjait és a tisztelt olvasók becses figyelmét. Tegnap tétetett le az itteni református egyház újjáépítendő templomának alapkőve, e haza fenséges fejedelmének vallásos keblű neje, Elena, és báró Eder Károly osztrák konzul, öméltósága által, oly ünnepélyes szertartással, oly előkelő és számos népség jelenlétében, s irántunk, reformált magyarok irányában oly nagylelkűséggel tanúsított keresztyéni türelemmel, szeretettel és kitüntetéssel, melyhez hasonlót ritkán lehet olvasni sok civilizációval kevélykedő országban. Báró Eder öméltóságát egyházunk nevében Seres Lajos algondnokunkkal megkeresvén, tisztelettel megkértük, kegyeskedjék közbenjárónk lenni, és templomunk alapkővét a hercegnővel e hó 25-én letenni. Öméltósága, mint mondá, szereneséjének tartja e kitüntetésben részesülni, egyházunknak az örömnappal megülésében segítségül lehetni. Mihelyt a báró úr által értesültünk e kedvező válasz felől, azonnal az erőnkől kitelhető ünnepélyes fogadásra készülteket tettünk. Magyar, román, német nyelvű nyomtatott meghívó jegyek küldettek szét az egész város előkelőinek; a minisztereket és a hatalmak konzulait magam hívtam meg, Seres barátommal, egyenként.

Ezalatt, mintha Isten küldötte volna be, megérkezett Kovács Zsigmond barátom, a Pitești-i egyház derék gondnoka, ki e városban széles ismeretsége folytán két nap alatt valóságos hercegi sátozt rögtönzött, a legdrágább szőnyegekkel, a templom helyére, úgyhogy egész nyugodtan mehettünk az emlékezetes nap virradásával szembe. Megelőző nap délután meghúztattak a harangok annak jeléül, hogy nagy ünnepre készül gyülekezetünk.

Reggel 10 órákor ismét harangszó adta tudtul az ünnep kezdetét a hullámozó hívőknek, kik nemzetiség és valláskülönbőség nélkül megtöltötték az udvart, a Kálvin és Luther utcákat, sőt a szomszéd épületek födelei is telve voltak kíváncsi Zakheusokkal. Ezek után jött a két század gyalogság, ünnepélyes öltözetben és fegyveresen, zenekar által megelőzve, s a Luther és Kálvin utcákban helyet foglalt. A hercegnő előtt megjelent még Florescu general, nemsokára a rendőrfőnök, Radu Rosetti, mindketten teljes kísérettel; a kultusz, hadügy, közmunkák ügyerei. Utánok báró Eder öméltósága, az egész ügynökségi személyzettel, mindnyájan díszes egyenruhákba öltözve. Őket követték Keun, Hollandia, Magazinovich, Szerbia konzulai és a porosz ügynöki személyzet. A hercegnő harangzúgás és zenekíséret alatt délután negyed 1-kor érkezett meg, négylovas díszhintójában a helyszínére, kit a kapunál báró Eder öméltósága karonfogva vezetett be a lelkészek, előljárók, egyháztagok és iskolás gyermekek s 300 fenyőfa által képezett sorfalak között, drága szőnyegeken, a kitűzött helyre. Ekkor előljáráimmal a konzulok, miniszterek s törzstisztek és más előkelők által környezett uralkodóné elébe járulva, román nyelven ily szellemben üdvözöltem:

»Fenséges Asszony! Fogadja egyházunk nevében mély és alázatos köszönetemet azon magas kegyéért, hogy református magyar templomunk alapkővének letétele ünnepélyére megjelenni kegyeskedett; azon határtalan türelemért és pártfogásért, melyben egyházunk 50 év óta itt, [...] részesülni szerenesés volt. Nincs egyebünk szegény bujdosóknak, mint buzgón kérni a Mindenhatót, hogy adjon fenségednek és szeretett férjének hosszú, boldog életet és uralkodást!«

Innen az Úr asztalához menve, jelt adtam az éneklésre, mely alkalomra egyházunk kántortanítója, a költői lelkű Kiss József igen szép éneket írt, s melyet tanítványaival és a hallgatókkal meghatóan énekelt el. Könyörögtem és ezen alapigéről prédikáltam: »Keressétek a ti Uratokat teljes lelketek és szívetek szerint, és az ő szentséges hajlékát építsétek meg.«

(Részlet Koós Ferenc Életem és emlékeim című önéletrajzából.)